

LUNDS
UNIVERSITET

Rättens diskursiva makt

En studie av det svenska rättsväsendets bemötande av
häktningsskritiken

Av: Anniken Kjällgren

LUNDS UNIVERSITET

Rättssociologiska institutionen

Handledare: Karl Dahlstrand

Examinator: Patrik Olsson

Abstract

The Swedish legal system has been under heavy criticism for its use and regulation of pre-trial detention since the beginning of the 90's. The CPT and the CAT have been engaged in the issue, urging Swedish authorities to take action to address the critical conditions. Despite this, the conditions for pre-trial detention in Sweden appear unaltered. The Swedish legal system's response to the heavy criticism appears passive.

This study aims to reveal the discursive patterns in the Swedish legal system's response by analyzing a selection of the documents, which the Swedish legal authorities published during the peak of the recurring criticism. The study makes use of the tools of Fairclough's three-dimensional model to identify some overarching discursive patterns and to contextualize the patterns in relation to power structures in society. The result of the study proves that the Swedish legal system's response has been heavily influenced by a system-oriented discourse. The discourse is characterized by rational reasoning and a process of reformulating the criticism into legal terms. The approach enables the actors of the legal system to distance themselves from the critique and to frame the problem as a systematic shortcoming. However, there are signs of discursive battle, as there are discursive tendencies that deviate from the system-oriented discourse. The result of the study highlights how the ideal of nomocracy is limited by the discursive imbalance between the individual and the judiciary. Further, the judiciary's discursive power is limited by normative influences from other spheres.

Keywords: discourse, pre-trial detention, power, remand, the judiciary

Akronymer

BRÅ: Brottsförebyggande rådet

CAT: Committee against Torture

CPT: Committee for the Prevention of Torture

CRC: Committee on the Rights of the Child

FN: Förenta nationerna

Prop.: Proposition

SFS: Svensk författarsamling

SOU: Statens offentliga utredningar

Innehållsförteckning

Abstract	2
Akronymer	3
1. Inledning	6
1.1. <i>Bakgrund</i>	6
1.2. <i>Problemområde</i>	6
1.3. <i>Syfte och frågeställningar</i>	8
1.4. <i>Avgränsningar</i>	9
1.5. <i>Rättssociologisk relevans</i>	9
1.6. <i>Disposition</i>	10
2. Tidigare forskning	10
3. Rättslig bakgrund	12
3.1. <i>Rättslig reglering av häktning i Sverige</i>	13
3.2. <i>Internationell- och nationell kritik mot svenska häktningsförhållanden</i>	13
3.3. <i>Vidtagna åtgärder</i>	15
4. Teoretiska utgångspunkter	17
4.1. <i>Diskursteori</i>	17
4.1.1. Kritisk diskursanalys	18
4.1.2. Faircloughs kritiska diskursanalys och tredimensionella modell	18
4.1.3. Diskursteoretiska verktyg	20
4.2. <i>Rätten och rättslig makt</i>	21
5. Metod	23
5.1. <i>Metodval</i>	23
5.2. <i>Datainsamling och urval</i>	23
5.3. <i>Metod för kodning och analys</i>	26
5.4. <i>Metodologisk reflektion</i>	27

6. Resultat och analys	28
6.1. <i>Text</i>	29
6.1.1. Den systemorienterade diskursen	29
6.1.2. Utmanande diskursiva mönster	34
6.2. <i>Diskursiv praktik</i>	36
6.3. <i>Social praktik</i>	37
7. Avslutning.....	40
7.1. <i>Slutsatser</i>	40
7.2. <i>Slutdiskussion</i>	41
Referenslista.....	43
Tryckta källor	43
Elektroniska källor.....	46
Offentligt Tryck	48
Empiriskt material	49

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Det svenska häktningssystemet har varit föremål för skarp kritik sedan början av 90-talet (CPT, 1991; CPT, 1994; CPT, 1998; CPT, 2003; CPT, 2009; CPT, 2015; CAT 2008; CAT 2014; CRC, 2015; Barnombudsmannen, 2013a; Sveriges Advokatsamfund, 2016; Sveriges Advokatsamfund, 2020). Detta har framför allt bestått av internationell kritik från FN:s antitortyrkommitté (CAT) samt Europarådets kommitté mot tortyr (CPT). Kommittéerna har i synnerhet problematiserat Sveriges långa häktningstider, dess höga tillämpning av isolerande restriktioner och systemets avsaknad av särreglering för barn gällande häktning. Även nationella aktörer som Advokatsamfundet (Sveriges Advokatsamfund 2016, 2020) och Barnombudsmannen (2013a) har engagerat sig i frågan. Trots att kritiken har pågått i cirka 30 år, har de svenska häktesbestämmelserna i hög grad kvarstått relativt oförändrade (CPT, 2015; BRÅ, 2017). Det har skett några mindre lagändringar inom området, men dess effekt tycks ha varit mycket begränsad. Den långa perioden med kritik mot det svenska häktessystemet tycks ha kännetecknats av en brist på verkställande av effektiva åtgärder.

Något som kan tänkas som en indikation på en mindre brytpunkt och avvikelse från det som framgår som en passiv approach till kritiken, initierades år 2015. Detta år utdelade regeringen uppdrag till ett flertal aktörer inom det svenska rättsväsendet om att kartlägga och undersöka svenska häktningförhållanden, samt att utforma förslag till hur dessa förhållanden kan förbättras. Detta utmynnade i två statliga rapporter (BRÅ, 2017; Statskontoret, 2016) samt i ett betänkande (SOU 2016:52). Betänkandet fick inga omedelbara effekter, men tidigare i år (2020) presenterades ett nytt lagförslag (Prop. 2019/20: 129). Den nya propositionen åberopar införanden av många av de lagförslag som betänkandet tidigare hade presenterat. Lagförslaget föreslår bland annat införandet av en maxtid för häktning, och utgör den första konkreta rättsliga handlingen som tycks tyda på att det svenska rättsväsendet har tagit till sig kritiken och beslutat sig för att åtgärda problematiken.

1.2. Problemområde

Den återkommande och långvariga kritiken väcker frågor gällande hur det svenska rättsväsendet förhåller- och har förhållit sig till kritiken gällande häktesförhållanden i

Sverige. Utvecklingen av kritiken, samt det rättsliga handlingsförlopp som det svenska rättsväsendet har vidtagit, väcker frågor om mekanismerna för såväl upprätthållandet av det som framstår som en passiv approach, som uppkomsten till den brytpunkt som tycks ha uppstått i rättsväsendets agerande år 2015. I detta avseende gör rättens komplexa karaktär dess bemötande med andra institutioner till ett särskilt intressant forskningsområde. Å ena sidan kan rätten tänkas utgöra en institution som resonerar och handlar utifrån dess egen logik. Därmed kan man ifrågasätta till vilken grad den har en ambition om att dess normer och bestämmelser ska samspela och stämma överens med det övriga samhället (Baier & Svensson, 2018). Samtidigt kan rätten tänkas vara i ständigt samspel med-, och beroende av stöd från andra samhällsliga institutioner. Detta samspel exemplifieras bland annat av rättens lagar som förändras i takt med det politiska klimatet. Detta kan tänkas utgöra en tvåsidighet, och två motstridande intressen som rätten kan handla efter. Jag önskar att fördjupa mig i hur dessa intressen gestaltas och kommer till uttryck i det svenska rättsväsendets bemötandet av kritiken mot svenska häktningsförhållanden.

Vidare, kan häktningsinstitutet tänkas utgöra ett särskilt intressant föremål för kritik, då häktning utgör ett av rättens mest ingripande maktmedel. Häktning utgör ett av statens straffprocessuella tvångsmedel. Detta utgör medel som ger rättsväsendet behörighet att gripa in i personers privata sfär och begränsa dess rätt- och friheter trots att den som drabbas ännu inte är dömd för något brott. Medlen tillämpas vid misstanke om brott och har som avsikt att förbättra rättens möjligheter att säkra bevis, genomföra effektiva förundersökningar samt att lagföra brott (Lindberg, 2018). Detta, i likhet med annan rättstillämpning, kan tänkas utgöra en form av rättens medel för maktutövning. Inom dess kategori utgör häktning det mest ingripande tvångsmedlet (SOU 1985:27), och kan därmed tänkas motsvara ett av de mest extrema uttrycken för rättsväsendets makt att ingripa i människors liv. Häktesregleringen styr med andra ord till vilken grad rättsväsendet kan tillämpa sitt mest ingripande maktmedel. Därmed kan kritiken av denna reglering samt rättens bemötande av denna kritik tänkas kantas av vissa maktdimensioner.

Enligt Foucault är makt produktiv och verkar i- och genom olika diskurser (Boréus & Bergström, 2018). Rättens makt kan tänkas komma till uttryck genom dess formalitet, status och våldsmonopol, men upprätthållandet av dessa maktformer kan tänkas

genomsyras av rättsliga diskurser. Genom rättens språk tillskrivs olika problem och företeelser olika konnotationer och status. Detta språkliga framställande kan tänkas influeras av olika intressen, och diskurserna kan därmed betraktas som former av maktmedel. Viktiga dimensioner av rättens bestämmelser och agerande kan därmed tänkas blottläggas genom att kritiskt studera det språk som rätten talar (Gunnarsson, Svensson, Käll & Svedberg, 2018).

Diskurser i häktningsfrågan kan tänkas samspela med en komplex maktdynamik. Den grundläggande maktstrukturen i frågan kan tänkas utgöras av två huvudsakliga parter: rätten och den misstänkte. Denna, något förenklade maktekvation kan emellertid tänkas utökas till att även inkludera utomstående institutioner som samspelar med rätten. Denna utökade maktbild aktualiseras i studien av kritiken mot svenska häktningsbestämmelser, då rätten förhåller sig till en tredje part som kritiskt granskar dess lag och praxis.

Med utgångspunkt i ovanstående diskussion kan det svenska rättsväsendets bemötande av kritiken mot svenska häktningsförhållanden tänkas utgöra ett komplext fenomen som kantas av många olika dimensioner. Det var denna komplexitet som fångade mitt rättssociologiska intresse och som gör att jag betraktar fenomenet som ett viktigt och intressant forskningsobjekt. En ökad förståelse av hur det svenska rättsväsendet har bemött kritiken kan tänkas uppnås genom att identifiera de diskurser som färgar rättens språkliga handlande vid bemötandet av kritiken.

1.3. Syfte och frågeställningar

Denna studie avser att öka förståelsen för hur det svenska rättsväsendet har bemött och hanterat den långvariga kritik som riktats mot svenska häktningsförhållanden. Studien har ett syfte om att öka förståelsen för de diskursiva mekanismerna bakom svensk häktningsreglering, samt att ge en ökad förståelse för hur den formella rätten bemöter och förhåller sig till kritik från utomstående institutioner. Genom att kritiskt granska rättsdokument och identifiera diskursiva tendenser avser den att öka förståelsen för hur rättens makt konstitueras och rättfärdigas genom diskurser. Vidare, avser studien att förstå diskursernas relation till strukturella maktförhållanden mellan den häktade, rätten och övriga institutioner. Studien har som förhoppning att belysa nya aspekter i den fortsatt aktuella debatten om svenska häktningsförhållanden och ligga till grund för ytterligare forskning rörande detta ämne.

Syftet kommer att besvaras genom följande frågeställningar:

1. Vilka diskursiva mönster har präglat det svenska rättsväsendets bemötande av den internationella och nationella kritiken av svenska häktningsförhållanden?
2. Vilka strukturella implikationer kan de diskursiva mönstren få för maktförhållandet mellan den misstänkte, rätten och övriga institutioner?

1.4. Avgränsningar

För att besvara de aktuella frågeställningarna har vissa avgränsningar fastställts med hänsyn till tidsresurser och uppsatsens omfång. Detta innebär bland annat att analysen kommer att begränsas till ett mindre urval av rättens skriftliga utlåtanden. De skriftliga källorna har begränsats till ett urval av tre dokument som utgivits av det svenska rättsväsendet mellan år 2014–2017. Motivationen för att detta urval bedöms ge bäst grundlag för att kunna besvara frågeställningen kommer att beröras närmare i metodkapitlet. Det kan emellertid påpekas att avgränsningen till den valda tidsintervallen bottenar i utvecklingen av det svenska rättsväsendets respons till kritiken. De valda åren representerar den tid då rättsväsendet tydligast uttryckte en respons till kritiken genom ett igångsättande av ett flertal utredningar. Trots att den föregående "tysta responsen" också kan tänkas utgöra en strategi för bemötande kommer detta inte att utgöra föremål för analys i detta arbete.

1.5. Rättssociologisk relevans

Denna studies rättssociologiska relevans framkommer genom dess förmåga att belysa hur det svenska rättsväsendet förhåller sig till- och samspelar med övriga samhällsliga institutioner och aktörer. Detta avses att göras genom att kasta ljus över det svenska rättsväsendets respons till utomstående kritik. Genom en kritisk diskursanalys av rättsliga dokument önskar jag att lyfta hur rättsväsendets agerande präglas av diskursiva mönster som både konstituerar och konstitueras av samhällets strukturer och normer. I detta avseende granskas rättens relation med det övriga samhället, med fokus på det diskursiva utbytet som sker mellan dessa sfärer, samt de maktstrukturer som konstituerar dessa utbyten. Detta innebär att studiens fokus kan brytas ner till en växelverkan mellan rätten och samhället, där rättens samspel med det övriga samhället kommer till uttryck genom rättens språkliga handlande.

1.6. *Disposition*

Detta inledande kapitel har introducerat studiens problemområde och syfte. Nästa kapitel kommer att redogöra för tidigare forskning för att tydliggöra vilken plats detta kunskapsbidrag avser att utgöra inom dess forskningsområde. Detta kommer att följas av en rättslig bakgrund som avser att ge läsaren en mer djupgående inblick i utvecklingen av kritiken mot svenska häktningsförhållanden. Efter att denna bakgrundskunskap är etablerad, kommer de nästa två kapitlen att ägna sig åt att fastställa studiens teoretiska och metodologiska utgångspunkter. Därefter kommer studiens resultat att presenteras i samspel med en analys som utgår från de aktuella forskningsfrågorna. Uppsatsen kommer att avslutas med ett diskuterande kapitel som avser att besvara forskningsfrågorna och utvärdera arbetets helhet.

2. Tidigare forskning

Denna del avser att ge en överblick över tidigare forskning inom ämnet och tillhandahålla bakgrundskunskap som kan sättas i relation till detta forskningsprojekt. Sammanställningen har innefattat en förståelse för det valda forskningsområdets bredd. I uppsatsens första kapitel framkom studiens tvärvetenskapliga karaktär i samband med dess rättssociologiska relevans. Därmed har insamlandet av relevant forskning omfattat ett eftersökande av såväl rättsvetenskapliga- som samhällsvetenskapliga artiklar. Samtliga artiklar har emellertid studerats med ett rättssociologiskt syfte. Kriterierna för relevant forskning har i huvudsak baserats på artiklarnas släktskap med studiens problemområde och/eller metod.

En viktig metodologisk utgångspunkt för studien utgörs av en kritisk granskning av rätten och rättsliga dokument. Inom nordisk rättsvetenskaplig forskning finns det en viss tradition för denna metod. Detta benämns ofta som kritisk rättsvetenskap och har bland annat utvecklats inom genusrättsvetenskap (Burman 2011; Bladini 2017; Andersson 2004; Wegerstad, 2011). Inom detta fält har man bland annat studerat på vilket sätt rätten producerar konstruktioner av köns- och kvinnovåldsdiskurser (Andersson, 2004; Wegerstad, 2011). Rättsliga diskurser har studerats som medel för makt som bidrar till att upprätthålla strukturella ojämlikheter i samhället (Burman 2011; Bladini 2017; Andersson 2004; Wegerstad, 2011).

Kritisk rättsvetenskap återfinns även inom processrättslig forskning, där forskare bland annat har ägnat sig åt att studera förekomsten av inre rättskulturer, exempelvis inom domaryrket (Ställvik, 2009; Modéer, 2004), samt att kritiskt studera objektivitet i rätten (Bladini, 2013). Bladinis studie *I objektivitetens sken* belyser hur objektivitetsidealet inom rätten bidrar till att dölja subjektiva föreställningar hos jurister och domare. Genom rättsprocessen osynliggörs de rättsliga aktörernas subjektivitet och därmed döljs även aktörernas ansvar för processerna. Genom objektivitetsidealet framställs istället dessa normer och värderingar som objektiva (2013).

En annan relevant riktning som är besläktad med den kritiska rättsvetenskapen betecknas som interaktiv rättsvetenskap. Denna riktning koncentrerar sig om att studera det rättsliga kunskapsområdets interaktion med andra vetenskapliga kunskapsområden (Andersson, 2006; Björne, 2006; Viljanen, 2006). Exempelvis innefattar interaktiv rättsvetenskap studien av narratologiska dimensioner i rätten. Studiens metod använder sig av språk teori lånat från andra vetenskapsdiscipliner för att identifiera juridiska konstruktioner av verkligheten (Andersson, 2006).

Gemensamt för såväl den kritiska- som interaktiva rättsvetenskapliga forskningen är att de intar ett externt kritiskt perspektiv på rätten, studerar dess förekomst empiriskt, och tar avstånd från den rättsdogmatiska metoden och dess normativa rättskällelära. Denna forskning lämnar därmed värdefulla kunskapsbidrag för min studie som avser att studera rättsväsendets språk kritiskt och diskursivt.

Samhällsvetenskaplig forskning har också lämnat viktiga kunskapsbidrag för denna studie. Då studien avser att behandla rättens bemötande av kritik från utomstående aktörer och institutioner, har forskning som berör rättens kommunikation, interaktion och samverkan med övriga institutioner varit av intresse. Det finns mycket rättssociologisk forskning som berör detta med utgångspunkt i olika samhällsfenomen (Jerneck et al., 2010; Johansson, 2011; Ponnert & Sonander, 2019). Johansson (2011) berör ämnet i kontext av interorganisatorisk samverkan i svenska barnahus. I denna kontext möts straffrätt och socialrätt, och det uppstår ett institutionellt spänningsförhållande då dessa två traditioner bygger på olika beslutslogiker. Straffrätten bygger på en normrationell logik som ofta får genomslag på bekostnad av socialrättens målrationalitet. Artikeln lämnar därmed ett kunskapsbidrag som exemplifierar hur rätten och dess logik formar och samspelar med andra institutioner i

Sverige. Forskning som berör rättens samverkan med övriga institutioner i kontext av häktning är emellertid mycket begränsat. Ett viktigt kunskapsbidrag utgörs av Svenssons studie om akuta frihetsberövanden av unga lagöverträdare (2006). Även i denna studie belyses rättssystemets normrationella argumentation i frågan. Studien fokuserar emellertid uteslutande på unga lagöverträdare och behandlar häktning som ett av flera möjliga frihetsberövanden som denna grupp kan utsättas för.

Det föreligger generellt en brist på forskning som konkret behandlar det svenska häktningssystemet. Det finns en betydligt större bredd inom internationell forskning (Baughman, 2017; Myers, 2017; Pelvin, 2019; Stevens, 2009; Weinrath, 2009; Lee, 2019; Kaba et al., 2014; Zoghlin, 2014; Andersen et al. 2003). Med tanke på skillnader i olika länders rättssystem, är dock många av dessa svåra att applicera i en svensk kontext. Vidare har den internationella forskningen centrerats kring effekter av häktning (Andersen et al., 2003; Kaba et al., 2014; Zoghlin, 2014; Pelvin, 2019; Lee, 2019) samt orsaker till dess ökade användning (Baughman, 2017; Stevens, 2009). Då detta arbete har ett slutet fokus på det svenska rättsväsendets bemötande av kritiken i häktningsfrågan bedöms den internationella forskningens relevans alltmer begränsad.

Sammantaget framstår det att det finns ett forskningsfält som delar metodologiska utgångspunkter med detta arbete. Det finns även kunskap att hämta om rättens agerande och samspel med övriga institutioner. Det som emellertid framstår som en kunskapslucka är akademisk forskning som berör häktning i Sverige. Ett ämne som framstår som helt outforskat är rättsväsendets agerande i bemötande av kritiken mot svenska häktningsförhållanden. Detta arbete kan därmed tänkas representera ett viktigt bidrag för att utöka kunskapen om detta ämne.

3. Rättslig bakgrund

Denna del avser att redogöra för utvecklingen av förloppet för den internationella och nationella kritik som riktats mot det svenska rättssystemet, samt för det som kan utläsas av rättsväsendets praktiska respons i form av rättsligt handlande och konkreta åtgärder. Med återkoppling till studiens syfte och forskningsfrågor, avser inte denna del att fokusera på vad gällande rätt är, utan snarare på hur rätten förhåller- och har förhållit sig till denna, med utgångspunkt i dess bemötande av kritiken mot häktningsförhållanden. För att likväl underlätta läsarens förståelse, kommer kapitlet att

inledas med en kortfattad redogörelse kring de mest grundläggande bestämmelserna för häktning i Sverige. Det bör emellertid understrykas att denna framställning är mycket kortfattad, och läsare som önskar en mer djupgående förståelse hänvisas till de lagrum som uttalas nedan.

3.1. Rättslig reglering av häktning i Sverige

Tillämpningen av häktning i Sverige regleras enligt Rättegångsbalkens 24.e kapitel (SFS 1942:740) samt Häkteslagen (SFS 2010:611). Huvudregeln, är att personer som är misstänkta på sannolika skäl för brott, vars straffskala motsvarar ett år i fängelse eller mer, får häktas. Vidare, krävs det föreligga minst en av tre olika häktningsgrunder:

1. *Flyktfara* (fara för att den misstänkte håller sig undan från den rättsliga processen)
2. *Kollusionsfara* (fara för att den misstänkte försvårar utredningen genom att exempelvis förstöra bevis)
3. *Recidivfara* (fara för att den misstänkte fortsätter sin brottsliga verksamhet)

(SFS 1942:740 Kap. 24 §1)

Häktningsbeslutet fattas av domstol till följd av att åklagaren har skickat in en häktningsframställan. Vid samma tidpunkt som häktningsbeslutet tas ska det även fastställas om häktningen ska tillämpas med restriktioner, det vill säga om den misstänktes kontakt med omvärlden ska inskränkas. Beslutet om tillämpning av denna begränsning utgår enbart från kollusionsfara (SFS 1942:740 5a §). Beslutet för såväl häktning som restriktioner ska vägledas av proportionalitetsprincipen. Det innebär att skälen för häktning ska uppväga för det intrång och de men som medlet kan tänkas medföra (SFS 1942:740 1§).

3.2. Internationell- och nationell kritik mot svenska häktningsförhållanden

Den internationella debatten om svenska häktesförhållanden initierades på allvar år 1991 då Europarådets kommitté mot tortyr (CPT) besökte svenska häkten och framställde en rapport om de förhållanden de hade bevittnat. Kommitteen arbetar för att skydda Europarådets konvention mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT, u.å.). Sverige ratificerade konventionen år 1988, ett år efter dess etablering (SFS 1988:695). För att kontrollera att medlemsstaterna upprätthåller den standard som konventionen formulerar, genomför kommittén

regelbundna besök hos de olika medlemsstaterna (CPT, u.å.). Rapporten som framtog efter kommitténs besök i svenska häkten år 1991, utgjorde upptakten till en rad besök och rapporter som återkommande har utpekat kritiska aspekter vid svenska häktesförhållanden (CPT, 1991; CPT, 1994; CPT, 1998; CPT, 2003; CPT, 2009; CPT, 2015). Kritiken centrerades kring systemets långa häktningstider, höga tillämpning av restriktioner och avsaknad av särreglering för häktning av unga personer. CPT har totalt genomfört fem besök och framställt fem rapporter om svenska häktesförhållanden. Det senaste besöket ägde rum år 2015. I denna rapport konstaterar kommittén, med en sträng ton, att det är mycket beklagligt att många förhållanden kvarstår oförändrade efter en 24 års lång dialog mellan CPT och svenska myndigheter. De lyfter fram den fortsatt höga tillämpningen av isolerande restriktioner som särskilt klandervärd (CPT, 2015). CPT:s nästa besök i Sverige ska genomföras år 2020 (CPT, u.å.).

En annan viktig aktör för kritiken har utgjorts av FN, då både dess antitortyrkommitté (CAT) och dess barnrättskommitté (CRC) har engagerat sig i frågan (CAT, 2008; CAT, 2013; CRC, 2015). Respektive kommittéers arbete centreras kring att värna om konventioner. Då båda dessa konventioner är ratificerade av det svenska rättsväsendet, har Sverige samtyckt till regelbundna granskningar av dess efterlevnad (Prop. 2017/18:186). Antitortyrkommittén har därmed, på mycket lik linje som CPT, besökt svenska häkten och dokumenterat resultaten i rapporter. CAT:s rapporter är emellertid färre och initierades senare än CPT:s. CAT besökte svenska häkten år 2008 och 2014, och respektive rapport lyfte många av de samma kritiska aspekterna som CPT hade utpekat. FN:s barnrättskommitté engagerade sig i debatten först år 2015 då de publicerade en rapport som skarpt problematiserade Sveriges placeringen av barn i häkten. De uppmanade svenska myndigheter att förbjuda isolering av personer under 18 år samt att tidsbestämma en kortare maxtid för hur lång tid denna grupp får sitta häktad. Vidare påpekade CRC att häktning av denna grupp endast bör ske vid helt exceptionella omständigheter (CRC, 2015).

Kritiken mot svenska häktesförhållanden har inte bara kommit från aktörer utanför Sveriges gränser, utan har även engagerat nationella aktörer. Denna kritik har kommit från såväl utomstående institutioner och icke-rättsliga aktörer, som interna aktörer inom det svenska rättsväsendet. Advokatsamfundet representerar en grupp som under längre tid har förhållit sig kritiskt till det svenska häktessystemet. Inom denna

sammanslutning, har många advokater stigit fram och lyft behovet av lagändring och en attitydförändring till häktning inom svenskt rättsväsende (Sveriges Advokatsamfund, 2016; Sveriges Advokatsamfund, 2020). En annan viktig röst i den nationella debatten har lyfts av den svenska Barnombudsmannen, som har representerat en viktig talesman för unga misstänkta rättigheter. Barnombudsmannens engagemang blev särskilt viktigt år 2013, då myndigheten utgav rapporten *Från insidan*. I denna rapport framfördes skarpa uppmaningar till regeringen om att bland annat införa tidsgränser för häktning av barn, förbjuda isolering av denna grupp, samt att inrätta ett oberoende barnombud (Barnombudsmannen, 2013b).

3.3. Vidtagna åtgärder

Sedan kritiken påbörjades på allvar år 1991 har Sveriges häktssystem genomgått vissa mindre lagändringar. År 1994 fastställdes en lag om att domstolen måste ge åklagaren tillstånd för att meddela restriktioner (Prop. 1993/94:24). År 1999 lagstadgades åklagarens skyldighet att muntligen motivera skälen för restriktioner. Samma år fastställdes även den häktades rätt om att begära att domstolen rättsligt prövar enskilda restriktioner (Prop. 1997/98:104). År 2011 lagstadgades den häktades möjlighet att överklaga beslut om restriktioner (Prop. 2009/10:135). Många av dessa lagändringar har skett i direkt samband med de rekommendationer som CPT har lämnat. Detta tyder på att det svenska rättsväsendet har uppvisat ett visst gehör för kritiken, och handlat efter vissa rekommendationer. Å andra sidan, har effekten av dessa lagändringar ifrågasatts. Enligt kritikerna har många häktningförhållanden kvarstått oförändrade. Vidare, är det många lagförslag som kommittéerna framförde, vars verkställande har varit mer tidsmässigt tungrott, vilket kan tänkas tyda på att det svenska rättsväsendet har uppvisat mer motvillighet mot dess införande. Två områden som återkommande lyfts av kritikerna där det svenska rättsväsendet tycks ha varit mer ovilligt- eller otillräckligt i dess förmåga att verkställa effektiva lagändringar, gäller häktetiderna samt den höga tillämpningen av restriktioner. Dessa två områden, tillsammans med kritiken mot häktandet av barn, utgör de svenska häktesförhållanden som har utsatts för mest kritik.

Den höga tillämpningen av restriktioner är det området som kontinuerligt kritiserats skarpt av de internationella aktörerna (CPT, 1991; CPT, 1994; CPT, 1998; CPT, 2003; CPT, 2009; CPT, 2015; CAT, 2008; CAT, 2014; CRC, 2015). Kritiken grundas i att

restriktioner i svenska häkten tycks tillämpas vanemässigt trots att det i hög grad medför isolering av den häktade. Rapporterna utpekar att de som häktas med fulla restriktioner ofta är berövade från all mänsklig kontakt i 22 av dygnets 24 timmar (CAT, 2014). Den skarpa kritiken inom detta område tycks även bero på att kommittéerna inte har sett några tydliga tecken till förbättring inom området (CPT, 2015). En skarp kontrast påträffas i våra nordiska grannländer. Danmark och Norge mötte en liknande kritik gällande restriktioner för cirka 15 år sedan. Sedan dess har de emellertid lyckats verkställa kraftfulla åtgärder som har sänkt denna procentandel avsevärt mycket. I Norge har andelen som är häktade med restriktioner minskat till tolv procent och i Danmark till en-tre procent. Denna statistik står i skarp kontrast till det svenska rättssystemets-, vars siffror relativt stillastående har varit på cirka 75 procent. Enligt den senaste mätningen år 2017, tillämpas två tredjedelar av alla häktningar i Sverige med restriktioner (BRÅ, 2017).

Gällande kritiken av svenska häktestider, har CPT och CAT länge vädjat till svenska myndigheter om att fastställa maxtider för häktning. Sverige, utgör ett av fyra länder inom EU vars lag inte definierar någon övre gräns för hur lång tid en misstänkt person får sitta häktad (Snecker u.å.; SFS 1942:740). Alla övriga länder har lagstadgat absoluta- eller halvabsoluta tidsgränser för häktningsanvändningen. I år (2020) presenterades emellertid ett nytt lagförslag som ser ut att komma att fastställa en halvabsolut maxtid för häktning även i Sverige (Prop. 19/20: 129). Införandet av denna lag tycks ha varit tungrott då detta lagförslag presenteras cirka 30 år efter kritikens upptakt.

Den nya propositionen framstår som en mindre brytpunkt i det som annars framträder som en relativt passiv respons från det svenska rättsväsendet. Propositionens härkomst sträcker sig emellertid till år 2015, då regeringen gjorde en kraftansträngning i häktningsfrågan genom att initiera tre olika utredningar. Uppdragen resulterade i tre utredningsrapporter: *Färre i häkte och minskad isolering* (SOU 2016:52), BRÅ:s rapport *Att minska isolering i häkte* (2017) och Statskontorets rapport *Häktningstider och forensiska undersökningar* (2016). Denna kraftansträngning hade sin bakgrund i den långvariga kritiken, med särskild tyngd i den senaste CPT rapportens stränga ton (2015). Den ökade nationella kritiken i Sverige under denna tid kan också tänkas ha ökat pressen på det svenska rättsväsendet att visa sig handlingskraftiga och bemöta kritiken. *Häktnings- och restriktionsutredningen* blev presenterad som ett betänkande år 2017

(SOU 2016:52). Tre år senare ledde den slutligen fram till framställandet av ett lagförslag som är tänkt att träda i kraft senare i år (Prop. 19/20:129).

4. Teoretiska utgångspunkter

Denna del avser att redogöra för studiens teoretiska utgångspunkter och definiera de teoretiska koncept som kommer att tas i bruk i studiens resultat- och analysdel. Då denna studies forskningsteoretiska ståndpunkter är tätt förankrade med studiens metod, utgör diskursteori en av de viktigaste forskningsteoretiska ståndpunkterna för denna uppsats. Den första delen av detta kapitel kommer därför att ägna sig åt att beskriva dessa perspektiv. De diskursteoretiska utgångspunkterna skapar vidare, vissa förutsättningar för arbetets främsta studieobjekt; det vill säga rättsväsendet och dess språk. Den andra delen av detta kapitel kommer därför att ägna sig åt att reflektera över denna institutions innebörd, roll och egenskaper.

4.1. Diskursteori

Diskursanalysen utgör en övergripande metodik i avseende av dess förmåga att tillhandahålla ett ramverk för såväl teori, metod och analys. Detta innebär att den inte bara kan betraktas som en metod, men även en vetenskaps- och samhällsteori. Diskursanalysens karaktär kan därmed göra skiljandet mellan teori och metod något problematiskt, då dessa två delar har en tendens att överlappa varandra (Boréus & Bergström, 2018). Denna del kommer emellertid att avse att beskriva de teoretiska utgångspunkter som den diskursiva metoden arbetar utifrån.

Diskursteori bygger på en socialkonstruktionistisk kunskapssyn. Detta innebär en kritisk inställning till objektiv och självklar kunskap. Snarare ses kunskap som en produkt av social interaktion, där kunskap konstrueras i sociala processer. Kunskap har därmed även en dynamisk karaktär och förändras i takt med den kulturella och historiska utvecklingen som formar förutsättningarna för sociala processer (Gunnarsson et al., 2018; Bryman, 2018). Inom diskursteori menar man att det sociala formandet av kunskap kommer till uttryck i så kallade diskurser. Diskurser kan tänkas utgöra en referensram för hur ett visst fenomen omtalas vid en viss tidpunkt (Gunnarsson et al., 2018,). Genom att identifiera dessa diskurser i språkigt talande kan en närmare förståelse för hur kunskap konstrueras socialt, uppnås (Bryman, 2018; Boréus & Bergström, 2018; Winther Jørgensen & Philips, 2019).

4.1.1. Kritisk diskursanalys

Den kritiska diskursanalysen utgör en egen riktning inom diskursteori. Den rymmer en viss bredd men kännetecknas av dess förmåga att belysa relationen mellan diskursiv praktik och sociokulturell utveckling (Winther Jørgensen & Philips, 2019). I detta avseende är diskursers samspel med maktstrukturer särskilt uppmärksammat (Boréus & Bergström, 2018; Winther Jørgensen & Philips, 2019). Winther Jørgensen & Phillips sammanfattar fem nyckelpremisser för kritisk diskursanalys:

1. **Sociala och kulturella processer och strukturer konstitueras delvis av en lingvistisk-diskursiv dimension:** Den diskursiva praktiken, det vill säga processen där texter produceras och konsumeras, ses som en viktig form för social praktik som bidrar till att forma och utveckla den sociala verkligheten.
2. **Diskurser är både konstituerade och konstituerande:** Det är ett dialektiskt förhållande mellan diskurser och andra sociala dimensioner. Det innebär att diskurser formar den sociala verkligheten, samtidigt som gällande sociala praktiker även formar diskurser.
3. **Språk måste analyseras utifrån sitt sociala sammanhang:** Diskurser som kommer till uttryck genom språkligt handlande måste analyseras utifrån den sociala kontext som den är skriven inom, då den i hög grad samspelar med denna sfär.
4. **Diskurser fungerar ideologiskt:** Diskurser har ideologiska effekter då de bidrar till att skapa och upprätthålla maktförhållanden mellan olika grupper i samhället.
5. **Den kritiska diskursanalysen avser att bidra till social förändring:** Den kritiska diskursanalysen utgör kritisk forskning då den avser att avslöja den roll som diskursiv praktik spelar i upprätthållandet av olika maktförhållanden.

Den kritiska diskursanalysens förmåga att belysa hur språkligt handlande samspelar med skapandet och upprätthållandet av maktstrukturer förankras väl med studiens forskningsfrågor, som avser att identifiera diskursiva mönster samt förstå dess strukturella implikationer för maktförhållanden.

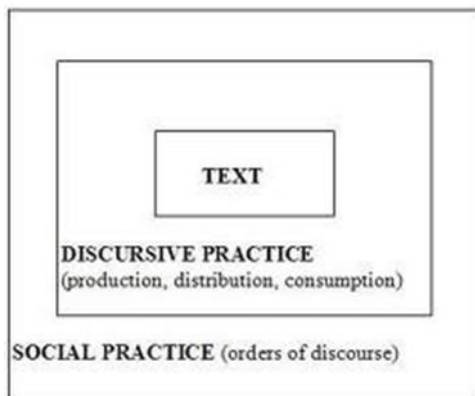
4.1.2. Faircloughs kritiska diskursanalys och tredimensionella modell

För att utveckla analysen har Faircloughs tredimensionella modell tillämpats. Norman Fairclough utgör en av de mest inflytelserika teoretikerna inom traditionen av kritisk diskursanalys, och är särskild uppmärksammat för att ha utformat den mest

sofistikerade modellen för dess användande (Winther Jørgensen & Philips, 2019). Innan denna modell beskrivs närmare, kommer några forskningsteoretiska utgångspunkter för Faircloughs kritiska diskursanalys att beskrivas närmare.

Fairclough menar att diskurser har tre olika funktioner i samhället; en identitetsfunktion, en relationell funktion och en ideationell funktion. På dessa tre sätt samspelar diskursiva mönster med sociala strukturer i samhället (Boréus & Bergström, 2018).

Enligt Fairclough bör diskurser därmed alltid analyseras i relation till sitt sociala sammanhang. En enskild textanalys är oförmögen att göra detta. För att möjliggöra en analys som omfamnar alla de nivåer som diskurser verkar inom, utformade Fairclough en tredimensionell modell (*se figur 1.1*) (Winther Jørgensen & Philips, 2019).

Figur 1.1 Faircloughs tredimensionella modell

Den tredimensionella modellen består av tre olika dimensioner: en textuell dimension, en diskursiv praktik-dimension och en social praktik-dimension. Nedan kommer var och en av dessa dimensioner kort att beskrivas.

Text

I modellens innersta kärna eftersträvar forskaren att förstå hur diskurser verkställs textuellt. Detta innebär en detaljerad analys av text, där man eftersöker mönster som kan blottlägga olika diskursiva tendenser (Winther Jørgensen & Philips, 2019). För denna analys finns det olika lexikala aspekter man kan fokusera på, exempelvis ordval, metaforer och grammatik (Boréus & Bergström, 2018). Min analys har framför allt ägnat sig åt att studera ordval, samt transitivitet och modalitet. De två sistnämnda analysverktygen kommer att redogöras för nedan.

Diskursiv praktik

Modellens andra dimension koncentrerar sig om att förstå den textuella kontext som texten ingår i. En text och de diskurser som den ger uttryck för, ingår alltid i ett nätverk av andra texter och diskurser. Analysen av den diskursiva praktiken avser att förstå vilka genrer och redan existerande diskurser som texten bygger på, och hur dessa färgar textens produktion och konsumtion (Winther Jörgensen & Philips, 2019). Det finns olika metoder för att blottlägga dessa mönster. Min analys kommer att tillämpa en lingvistisk utgångspunkt för att analysera den diskursiva praktiken, genom att studera intertextualitet och interdiskursivitet (se beskrivning nedan).

Social praktik

Modellens tredje dimension, social praktik, ägnar sig åt att kontextualisera de två övriga dimensionerna i ett större strukturellt sammanhang. Detta innebär att försöka kartlägga även de icke-diskursiva strukturerna som samspelar med den diskursiva praktiken. Här försöker man även att förstå diskursernas ideologiska konsekvenser i samband med existerande maktstrukturer i samhället. Denna förståelse kan emellertid inte besvaras enbart utifrån textanalys, utan kompletteras vanligtvis med andra teoretiska verktyg (Winther Jörgensen & Philips, 2019). I min analys kommer jag att analysera detta med utgångspunkt i teoretiska utgångspunkter om rätten och dess makt, som redogörs för längre ner i detta kapitel. Makt utgör ett viktigt teoretiskt verktyg för denna uppsats, och dess definition kommer därför att tydliggöras nedan.

4.1.3. Diskursteoretiska verktyg

Transitivitet: Transitivitet benämner hur processer och händelser förbinds i text genom objekt och subjekt. Hur detta utformas kan ha ideologiska konsekvenser genom att exempelvis tilldela eller frånta någon ansvaret för en viss händelse (Winther Jörgensen & Philips, 2019).

Modalitet: Modalitet beskriver nivån av affinitet i en text, det vill säga till vilken grad författaren ansluter sig till det som blir sagt. Detta möjliggörs genom olika formuleringar där olika påståenden kan framstå som mer eller mindre säkra, och mer eller mindre sanningsenliga (Winther Jörgensen & Philips, 2019).

Intertextualitet och interdiskursivitet: Intertextualitet beskriver till vilken grad texten bygger på- och samspelar med andra texter. Denna intertextualitet kan komma till

uttryck i konkreta former, exempelvis genom att texten innehåller direkta referenser till andra texter. Detta kallas för manifest intertextualitet. Intertextualitet kan även komma till uttryck i mer abstrakta former, bland annat genom interdiskursivitet.

Interdiskursivitet är en form av intertextualitet som uttrycker textens samband med redan existerande diskurser och genrer (Winther Jørgensen & Philips, 2019).

Makt: Denna uppsats utgår från en förståelse av makt som förespråkas inom kritisk diskursanalys. Denna förståelse har delvis rötter i Foucaults syn på makt, där begreppet förstås som en *produktiv* kraft som finns överallt och verkar på flera plan. Utifrån denna förståelse är makt tätt förankrat med kunskap, där makten verkar i och genom olika diskurser. Samtidigt, avviker den kritiska diskursanalysens maktbegrepp från Foucaults, genom att tillskriva makt en ideologisk dimension, där makt även kan fungera *repressivt* där en social grupp underordnas en annan (Winther Jørgensen & Philips, 2019).

4.2. Rätten och rättslig makt

Som redogjorts ovan, utgår detta arbete från teoretiska utgångspunkter som är tätt förankrade med den kritiska diskursanalysen. Detta skapar i sin tur även implikationer för förståelsen av detta arbetes främsta studieobjekt; rätten. Detta avsnitt kommer därför att ägna sig åt att beskriva den förståelse av rätten och dess makt, som kommer att tillämpas, utifrån en diskursteoretisk ansats. Grundat i respekt för detta studieobjekts komplexitet, kommer denna del att avhandlas genom ett reflekterande resonemang.

Rätten utgör ett komplext och abstrakt studieobjekt och det råder delade meningar om dess natur och karaktär. Detta föreskriver även olika uppfattningar om rättens makt. En vattendelare för denna diskussion kan tänkas utgöras av rättens relation med det övriga samhället. Ett perspektiv, kan tänkas utgöras av argumentet om att rätten måste isoleras från det övriga samhället för att möjliggöra ett objektiva regelstyre. Detta perspektiv är förenat med tron på en rättsstat och dess ideal om *nomokrati*. Nomokratin utgör ett regelstyre där den offentliga makten utövas med regler. Dessa regler bidrar även till att begränsa offentliga myndigheters makt, och kan därmed förhindra subjektivt inflytande och maktmissbruk. Despotins ideal brukar också betecknas som att *the Rule of Law* avser att begränsa inflytandet av *the Rule of Men* (Dahlman, 2014).

Detta perspektiv kan emellertid problematiseras då det kan argumenteras att även de rättsliga reglerna ursprungligen har sin uppkomst i människor och subjektivitet (Dahlman, 2014; Gunnarsson et al., 2018). Detta kan illustreras med lagens dynamik, där lagändringar sker i takt med det politiska klimatet. Detta kan tänkas tyda på att rätten också har inslag av *the Rule of Men* (Dahlman, 2014). Man kan vidare ifrågasätta till vilken grad rätten kan isoleras från det övriga samhället, då den i hög grad samspelar med andra samhällsliga sfärer. Detta problematiserar även en grundförståelse av rätten som helt objektiv, och till vilken grad rättsstatens ideal om regelstyre faktiskt föreligger och begränsar rättens makt.

I denna uppsats kommer rätten att förstås som ett formellt normsystem (Gunnarsson et al., 2018). Trots att detta normsystem kan tänkas ha en viss ambition om att fungera självständigt och regleras efter en egen logik är dess institution oundvikligen i samspel med det övriga samhället. Rättslig vetande präglas av samhällets föreställningar, normer och värderingar, men har även en viss makt att forma dem. Rätten formaliserar normer, händelser och beteenden genom att omvandla dem till begrepp, principer och lagar. Genom att rama in normer inom ett juridiskt ramverk uppnår de rättslig status och erhåller därmed en särskild auktoritet (Gunnarsson et al., 2018).

Utifrån ett socialkonstruktionistisk ställningstagande utgör det rättsliga språket ett mycket fruktbart och viktigt studieobjekt. Detta språk kan tänkas färgas av en intern rättskultur som i sin tur genomsyras av rättsliga diskurser som dialektiskt samspelar med övriga samhällsstrukturer. Med tanke på rättens formella karaktär och position i samhället kan de rättsliga diskurserna tänkas vara särskilt tongivande. Rättens auktoritet i form av dess våldsmonopol samt dess befogenhet att tilldela normer rättslig status tilldelar dess institution en viss makt (Gunnarsson et al., 2018). De rättsliga diskurserna kan tänkas färgas av denna maktdimension.

Samtidigt som rättens karaktär gör det rättsliga språket till ett särskilt intressant rättssociologiskt forskningsobjekt, bidrar dess speciella karaktär även till att analysen av dess språk måste göras med behåll om dess komplexitet. I denna uppsats kommer de teoretiska dilemman som föreligger kring rättens natur och makt att analyseras i relation till häktningsfrågan. Mer specifikt kommer den att undersöka rättsliga diskursers strukturella implikationer för maktrelationen mellan den häktade, rätten och utomstående institutioner.

5. Metod

Följande del kommer att redogöra för metoden för den valda studien. Denna del kommer att inledas med en motivering för det övergripande metodvalet. Därefter kommer studiens metodval beskrivas mer i detalj genom att först redogöra för tillvägagångssätt för datainsamling samt urval. Därefter kommer tillvägagångssätt för kodning och analys att beskrivas. Avslutningsvis kommer en kritisk reflektion rörande metod och etiska principer att föras.

5.1. *Metodval*

Följande studies forskningsdesign kan i grova drag beskrivas som en kritisk diskursanalys av officiella dokument från statliga myndigheter. Detta innebär en kvalitativ analys av dokumentära källor. Motiveringen för den övergripande forskningsdesignen bygger på studiens forskningsfrågor. Den första frågan avser att förstå de diskursiva mönster som har präglat det svenska rättsväsendets bemötande av kritiken mot svenska häkningsförhållanden. Detta bedöms bäst kunna tillgås genom rättsliga dokument. Besvarandet av den andra forskningsfrågan kräver en djupgående textanalys som kan blottlägga dolda mönster i rättens språkliga talande, samt som kan omfamna de diskursiva tendensernas samband med maktstrukturer. Därmed, kommer de valda dokumenten, att analyseras utifrån en kritisk diskursanalys.

5.2. *Datainsamling och urval*

Datainsamlingen första fas kännetecknades av ett brett förutsättningslöst sökande. I denna fas avsåg jag att skapa mig en bred förståelse för ämnet, innan jag fastställde urvalet av rättsdokument som skulle analyseras. Sökningens startpunkt togs i de vedertagna rättskällorna där framför allt rättsdatabasen "Juno" användes för att tillgå lagar, förarbeten och doktrin. Genom att studera lagar och förarbeten fick jag en översikt över de gällande häkningsbestämmelserna samt när dessa lagar har uppstått och genomgått förändringar. Med hjälp av referenser i de rättsliga källorna hittades olika rapporter och dokument som producerats av andra rättsliga myndigheter i samband med kritiken. Parallellt med de rättsliga källorna studerade jag originaldokumenten där kritiken kom till uttryck, i exempelvis FN och Europarådets databaser. Genom att studera rättsdokument som blottlägger lagarnas utveckling, parallellt med dokument där kritiken kommer till uttryck, kunde en förståelse för dess samband etableras. De

slutliga urvalskriterierna fastställdes därmed successivt i takt med att förståelsen för ämnet ökade.

Det har emellertid varit nödvändigt att begränsa urvalet då analysverktyget kräver kvalitativ närläsning. Vissa urvalskriterier har därför fastställts. Som nämnt ovan utgörs denna studies data av rättsliga dokument. I detta avseende har urvalet inte begränsats till den traditionella rättsdogmatiska rättskälleläran, utan inkluderar även rapporter och dokument som är utformade av myndigheter som utgör, - eller samspelar tätt med rättsväsendet. Detta utgör ett så kallat *soft law* urval, där kvasi-rättsliga dokument som utgör rättsakter, men som inte nödvändigtvis är juridiskt bindande, studeras (Gunnarsson et al., 2018). Detta beror delvis på att innehållet i rättskällorna är något begränsade som föremål för diskursanalys, då de följer mycket stränga riktlinjer för dess utformande. Dess genre och utformning lämnar inte så mycket utrymme för exempelvis bemötandet av kritik. Däremot refererar de ofta till andra statliga utredningar och rapporter som mer utförligt beskriver exempelvis motivationen för rättsliga bestämmelser. Dessa dokument bedöms därmed som bättre kunskapskällor för mitt rättssociologiska intresse, som utgörs av identifieringen av dolda föreställningar (Gunnarsson et al., 2018).

Allteftersom att min kunskap för ämnet ökade, fick jag en bättre överblick över det rättsliga läget gällande häktningstiderna och förloppet av kritiken. Det framkom (som beskrivits i bakgrundsdelen) att den tydligaste responsen på kritiken igångsattes år 2015 då regeringen gav tre olika myndigheter i uppdrag att producera utredningar gällande svenska häktningsförhållanden; BRÅ (2017), Statskontoret (2016) och en särskild utredningskommitté (SOU 2016:52). Två av dessa dokument har därför valts ut som utgångspunkt för analysen och kompletterats med en rapport från Åklagarmyndigheten. Rapporten från Statskontoret uteslöts då denna rapport bedömdes ha ett för snävt fokus, och var därmed begränsad i dess förmåga att bidra till forskningsfrågan. Rapporten ersattes istället av en rapport från Åklagarmyndigheten. Denna rapport ansågs lämplig då den tycks ha utgjort ett inflytelserikt dokument i frågan. Åklagarmyndigheten kan vidare tänkas utgöra en viktig rättslig aktör i häktningsfrågan.

Motivationen för valet av dessa källor utgörs ytterligare av att de i samspel bedöms representera ett brett urval av inflytelserika aktörer inom det svenska rättsväsendet

som har adresserat häktningsskritiken. De bedöms även vara aktörer som representerar skilda intressen och som därmed kan tänkas tillföra skilda diskursiva perspektiv. Ytterligare, gör omständigheten att de har publicerats i tätt samband med varandra och under samma årsintervall (år 2014–2017), att de kan jämföras och analyseras i samband med varandra. Nedan följer en översikt över de utvalda dokumenten (*se figur 1.2.*).

Figur 1.2. Översikt över valda dokument

DOKUMENTETS NAMN	MYNDIGHET	PUBLICERINGSÅR
<i>Färre i häkte och minskad isolering</i>	Statlig offentlig utredning	2016
<i>Att minska isolering i häkte</i>	BRÅ	2017
<i>Häktningstider och restriktioner</i>	Åklagarmyndigheten	2014

Ur figuren kan urvalets viktigaste kriterier identifieras:

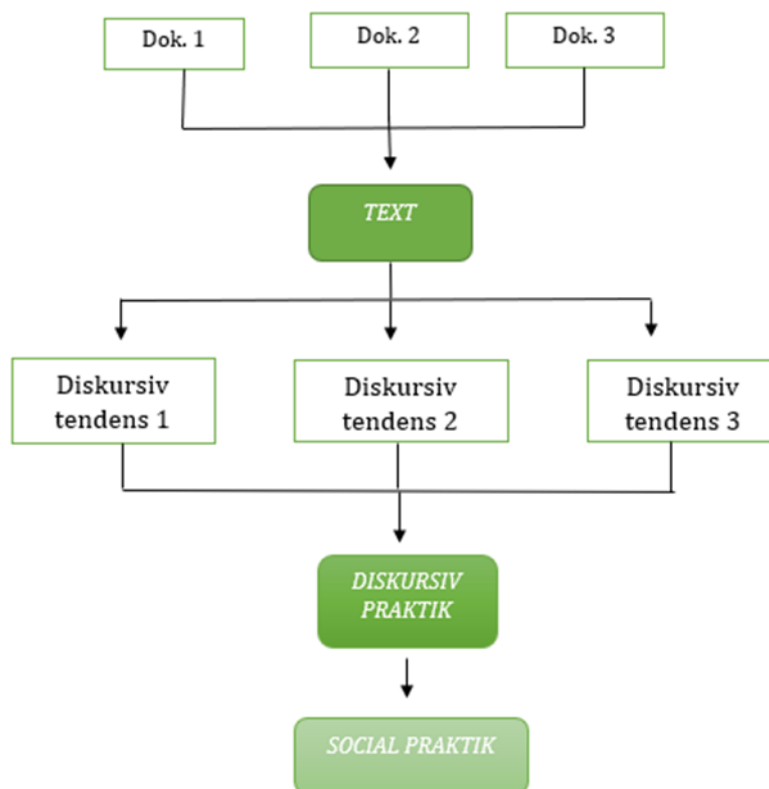
- Dokument utgivna av myndigheter som utgör eller jobbar tätt med rättsväsendet
- Utgivna mellan tidsintervallen 2014–2017 (då rättsväsendets tydligaste respons till kritiken tycks ha centrerats kring denna tid)
- Utgivna i samband med kritiken mot svenska häktningstider

De valda dokumenten har hittats och tillgåtts genom myndighetskällor. BRÅ och Åklagarmyndighetens rapporter ligger publicerade på respektive myndigheters hemsidor. Betänkandet (SOU 2016:52) framkom tidigt under sökandet och kunde tillgås genom regeringens hemsida. De flesta dokumenten uppdagades som referenser i de rättsliga källorna, och ett fåtal uppdagades genom interna sökningar på myndigheternas hemsidor.

5.3. Metod för kodning och analys

Datamaterialet har analyserats genom en kritisk diskursanalys. Detta bedöms mest fruktbart då forskningsfrågan avser att identifiera diskursiva tendenser och förstå tendensernas relation till samhällliga maktstrukturer. För att underlätta kodningsprocessen, har Faircloughs tredimensionella modell tillämpats. Modellen lämpar sig för de aktuella forskningsfrågorna då den skapar ett ramverk för en analys som omfattar såväl diskursers textuella-, som strukturella dimension.

Figuren nedan beskriver huvuddragen för studiens analys- och kodningsprocess. De diskursiva tendenserna har upptäckts i modellens textuella dimension, och har därefter kontextualiserats i samband med varandra och andra texter i den diskursiva praktiken, och därefter i dess yttre sociala sammanhang i en analys av diskursernas sociala praktik.

Figur 1.3. Studiens kodnings- och analysmodell

Analysprocessen har alltså påbörjats i en analys av textdimensionen. För att identifiera diskursiva mönster har de valda dokumenten studerats ingående. Detta innebär att de valda dokumenten upprepade gånger har lästs utifrån diskursanalysens "teoretiska

glasögon”. Sökandet efter diskurser har liknat, det Foucault beskriver som en arkeologisk metod, där jag avsett att identifiera språkets olika lager, mönster och implicita betydelse (Denscombe, 2016; Boréus & Bergström, 2018). Sökandet har centerats kring lexikala och grammatiska aspekter i texten, som ordval, transitivitet och modalitet. Under läsandet har jag tillämpat färgkodning för att markera det som framstod som signifikant i texterna. Resultaten har därefter kategoriserats för att fastställa vissa övergripande diskursiva tendenser.

Vidare har jag, med utgångspunkt i resultaten från textdimensionen, analyserat texternas diskursiva praktik med hjälp av analysverktygen intertextualitet och interdiskursivitet. Dessa kännetecken har identifierats genom komparativ och lingvistisk analys (Winther Jörgensen & Philips, 2019). Slutligen har resultaten analyserats i sitt sociala sammanhang, där jag använt de teoretiska utgångspunkter om rättens makt, som tydliggjordes i uppsatsens föregående kapitel, för att analysera resultaten utifrån studiens andra frågeställning.

5.4. Metodologisk reflektion

I tillämpandet av metoden har det varit avgörande att praktisera metodologisk medvetenhet. För diskursanalytiska verktyg innebär detta att forskaren måste vara medveten om sin egen roll i analysen. Diskursanalysen förutsätter i hög grad att forskaren använder sig själv som sitt främsta forskningsverktyg. Detta kan betraktas som en avgörande resurs för kvalitativ forskning, men även som en svaghet för dess metod. Forskaren är inte överordnad diskursiva ordningar och präglas också av hur de målar upp verkligheten. Det är därmed viktigt att vara medveten om hur ens egna subjektivitet och förhandskunskap kan påverka resultatet (Denscombe, 2016). Detta kan utgöra ett verifieringsproblem och påverkar även studiens reliabilitet och till vilken grad resultaten kan återskapas (Bryman, 2018). För att likväl behålla en så objektiv roll som möjligt har jag utformat tydliga ramar för vilka diskursiva aspekter jag studerar (Denscombe, 2016), samt vilka forskningsteoretiska verktyg jag använder mig av (se teorikapitel). Vidare har jag avsett att studera materialet noggrant och med en induktiv utgångspunkt för att låta en helhetsbild av min data generera mina resultat. Under forskningsprocessens gång har jag kritiskt utvärderat mina resultat.

Med tanke på att denna studie utgår från redan existerande information bortfaller många etiska problematiker som medföljer för studier med aktiva uppgiftslämnare. Det

material som analyseras i denna studie är producerat av myndigheter och finns redan tillgängligt publicerat för allmänheten. Därmed bortfaller forskningsetiska problem gällande den enskildes integritet. Ett etiskt dilemma som kan tänkas aktualiseras bygger på den kritiska diskursanalysens forskningspolitiska karaktär (Bryman, 2018). I detta avseende granskas emellertid en myndighet, snarare än individer, och dess stigmatisering bedöms därmed som minimal. Snarare, kan arbetet tänkas lyfta svaga grupperns röster i frågan, exempelvis de häktade. Detta har utgjort en viktig etisk motivation för detta arbete.

6. Resultat och analys

Följande del avser att redogöra för studiens resultat och analys. Dessa två delar har valt att presenteras gemensamt då de i hög grad överlappar inom diskursanalysens metodik. Kapitlet kommer att struktureras utifrån de tre nivåerna i Faircloughs tredimensionella modell. Först kommer övergripande diskursiva mönster som identifierats i texterna att beskrivas. Dessa kommer att behandlas genom en analys av den textuella dimensionen. Därefter kommer dessa tendenser att sättas i relation till varandra- och andra texter som ingår i dess diskursiva nätverk, genom en analys av dokumentens diskursiva praktik. Slutligen kommer det göras ett försök att kontextualisera de diskursiva tendenserna i en bredare analys av den sociala praktiken. Denna del kommer att fokusera på de diskursiva tendensernas maktdimension.

Innan den tredimensionella analysen påbörjas kommer de olika texterna kort att redogöras för, med syfte om att ge läsaren en bättre överblick över de olika dokumentens karaktär.

Åklagarmyndigheten: Häktningstider och restriktioner (2014)

Rapporten *Häktningstider och restriktioner* representerar resultatet av en utredning som genomförts på uppdrag av Chefsåklagaren. Uppdraget gick ut på att överväga hur tillämpningen av restriktioner kan minskas samt hur långa häktningstider kan undvikas. Utredningens arbetsgrupp består i huvudsak av olika aktörer inom Åklagarmyndigheten. Rapporten utgavs innan år 2015, det vill säga innan den så kallade "brytpunkten" då regeringen tycktes göra en kraftansträngning för att åtgärda häktningskritiken.

SOU: *Färre i häkte och minskad isolering* (2016)

Dokumentet *Färre i häkte och minskad isolering* utgör en särskild utredning beställd av regeringen som presenteras i form av ett betänkande. Utredningen är genomförd av Justitiedepartementet och framtagen i samråd med en arbetsgrupp bestående av en bredd av experter inom rättsväsendet. Syftet med rapporten var att ta fram förslag som avser att minska användningen av häktning och restriktioner. Dokumentet utgör ett av de tre uppdrag som regeringen utdelade år 2015, och utgör upptakten till den proposition som blev presenterad senare år 2020 (Prop. 2019/20: 129).

BRÅ: *Att minska isolering i häkte* (2017)

BRÅ:s rapport *Att minska isolering i häkte* beställdes av regeringen samma år som SOU-rapporten (2015). Det uttalade syftet med BRÅ:s rapport var att kartlägga situationen i svenska häkten och presentera förslag på hur häktesvistelsen kan göras mer human. Rapportens resultat bygger på insamlade data från Åklagarmyndigheten och Kriminalvården och har även kompletterats med intervjuer med åklagare, kriminalvårdsanställda och häktade. Med utgångspunkt i en analys av denna data presenterar rapporten förslag på åtgärder som framförallt centreras inom kriminalvårdens häktningsverksamhet.

6.1. Text

6.1.1. Den systemorienterade diskursen

En dominerande diskursiv tendens som uppdagades präglade många av dokumenten har valts att betecknas som *den systemorienterade diskursen*. Denna diskurs framgår som ett angreppssätt som det svenska rättsväsendet har tillämpat för att bemöta och rama in den kritik som de nationella och internationella aktörerna har lyft. Den systemorienterade diskursen innebär ett framställande av den rådande häktessituationen som ett resultat av systembrister, där få specifika personer eller myndigheter utpekats som ansvariga. Inom denna diskurs utelämnas individuella skildringar, och situationen anonymiseras och neutraliseras genom en aktiv process av att omformulera problemet, och rama in det inom rättsliga termer. Denna diskurs kommer subtilt till uttryck genom olika former av lexikala aspekter i texterna. Den systemorienterade diskursen är framför allt dominerande i Åklagarmyndighetens dokument, men förekommer även till en viss grad i de övriga två dokumenten. Nedan

kommer grunderna för identifieringen av denna diskurs att tydliggöras genom en beskrivelse av dess främsta kännetecken och hur dessa kommer till uttryck i texten.

Systematiska avvägningar

En återkommande tendens som identifierades i texten utgörs av interna systemorienterade skildringar. Det innebär att rådande häktningsförhållanden skildras i kontexten av ett anonymiserat system som begränsas till dess egna bestämmelser, lagar och principer. Detta system bygger i hög grad på avvägningar, där individuella intressen tycks hamna i skymundan för det som refereras till som "samhälleliga intressen". Ett återkommande intresse som främjas är intresset om effektiva brottsutredningar och möjligheten att lagföra brott. Ett utdrag som exemplifierar detta är följande:

Arbetsgruppens uppdrag går i denna del ut på att se vilka möjligheter det finns att minska användningen av restriktioner för häktade utan att äventyra möjligheterna att utreda och lagföra brott samt att överväga hur man kan minska integritetsintrånget för häktade i de fall restriktioner inte kan undvikas (Åklagarmyndigheten, 2014, s.46).

Modaliteten i ovanstående citat tillskriver möjligheterna att utreda och lagföra brott som ett viktigare intresse än möjligheterna att minska användningen av restriktioner. Uttrycket "se vilka möjligheter" och "överväga" uttrycker en låg visshetsgrad. Det utelämnar heller inte möjligheten av att komma fram till slutsatsen att det inte finns någon möjlighet att minska användningen av restriktioner. Uttrycket "utan att äventyra möjligheterna för lagbrott" och "i de fall restriktioner inte kan undvikas" har emellertid högre modalitet. Därmed framkommer en prioritering av dessa intressen, där intresset av att utreda och lagföra brott framstår som ett mer absolut intresse än intresset av att minska användningen av restriktioner.

Denna, samt andra former av avvägningar kommer återkommande till uttryck i de olika dokumenten. Avvägningarna ger uttryck för att en rationell process ligger till grund för besluten. Känsloladdade ord utesluts ofta i skildrandet, och ersätts istället av förnuft och praktiska förutsättningar som står i främsta fokus:

Tiden bör enligt vår uppfattning bestämmas så, att det blir en rimlig avvägning mellan behovet av att motverka långa isoleringstider och intresset av att systemet inte blir alltför resurskrävande, vilket skulle kunna leda till att åklagarna får lägga ned mycket tid på att skriva anmälningar på bekostnad av den tid de har att driva brottsutredningarna framåt (Åklagarmyndigheten, 2014, s. 65).

Dessa beslut fattas dessutom ofta på jourtid under pressade arbetsförhållanden varför det måste finnas goda skäl för att lägga på åklagaren den ytterligare arbetsuppgift som en dokumentationsskyldighet innebär (Åklagarmyndigheten, 2014, s.53).

Genom transitiviteten i ovanstående utdrag förbinds långa häktningstider med åklagares möjlighet att "driva brottsutredningarna framåt". Åklagarnas arbetsförhållanden beskrivs som "pressande" och det påpekas att det måste finnas "goda skäl" för att öka åklagarens arbetsbörda. Denna skildring lyfter praktiska svårigheter med lagändringar som avser att förkorta häktningstider. Detta sker med ett yttersta fokus på åklagarnas situation, snarare än den häktades. Formuleringarna "resurskrävande" och "ytterligare arbetsuppgift" tyder på ett fokus på praktiska omständigheter och en erfarenhetsmässig argumentation. Detta synliggör en argumentation som ger intryck av att vara saklig och verklighetssinnad.

En distansering till kritiken

Fokuset på en realistisk, praktisk och rationell argumentation som utgår från rättssystemets ramverk, finns återkommande i materialet. Denna argumentation framkommer också som en typ av teknik som aktörerna tillämpar för att behandla kritiken, men även för att skapa en viss distans till dess innehåll:

Den sistnämnda gruppen används erfarenhetsmässigt inte i någon stor utsträckning och när den blir aktuell – främst i mycket uppmärksammade fall – brukar restriktionerna normalt bara gälla under en kortare tid (Åklagarmyndigheten, 2014, s. 50).

FN:s tortyrkommitté (CAT) har rekommenderat att användningen av isolering upphör, framförallt vid häktning under förundersökningen, eller i vart fall endast används under exceptionella omständigheter. Att helt ta bort möjligheten till inskränkningar i rätten till samsittning och till vistelse i gemenskap är enligt vår mening dock inte något realistiskt alternativ. I vissa fall skulle det allvarligt kunna riskera brottsutredningen och möjligheten till lagföring (Åklagarmyndigheten, 2014, s. 58).

I ovanstående utdrag bemöter dokumentens författare kritiken mot svenska häktningsförhållanden, men distanserar även dess innehåll genom subjektiva referenser till systemets egna erfarenheter. Uttryck som "enligt vår mening", "inte något realistiskt alternativ" och "erfarenhetsmässigt" styrker påståendet genom författarnas subjektpositioner och myndigheternas trovärdighet. Modaliteten är inte så hög att dessa påståenden uttrycks som en sanning, men dess påstående styrks av aktörernas egen trovärdighet inom det rättsliga systemet. Som ett resultat adresserar dokumentens

författare kritiken, men har möjlighet att aktivt forma dess innehåll, samt att förminska dess bredd och angelägenhet.

Detta bemötande, där kritiken behandlas med distans och omformuleras till rättsliga termer, framstår som en återkommande teknik som tillämpas. Kritiken får ofta utrymme att beskrivas utförligt, men dess innehåll begränsas till en bakgrundsfaktor för dokumentens utformande. Samtliga dokument uttrycker ett syfte om att självständigt utvärdera häktningssituationen i Sverige. Detta möjliggör ett visst avståndstagande till kritiken och ger textens författare möjlighet att omformulera problemet och rama in det inom rättsliga termer och diskurser.

Den häktade: ett rättssubjekt

Skildrandet av den häktade och dess situation präglas också av en den systemorienterade diskursen. Kritiken mot svenska häktningsförhållanden centreras i hög grad kring ett problematiserande av den häktades situation. I den systemorienterade diskursen lämnas emellertid inte så mycket utrymme åt att uppmärksamma detta. Generellt sett porträtteras subjektet "den häktade" eller "den misstänkte" mycket anonymt och utan känslomässiga skildringar. Detta kan tänkas vara ett resultat av att problemet åter omformuleras inom rättssystemets interna termer. Gruppen tilldelas status som rättssubjektet "häktad" och behandlas i enlighet med denna status. Problematiseringen av denna grups situation och upplevelser begränsas därmed till en problematisering inom den rättsliga ramen.

Isolering av häktade innebär ett stort intrång i den enskildes rätt till frihet och är dessutom ett undantag från huvudregeln att den som blivit anklagad för ett brott ska betraktas som oskyldig till dess hans eller hennes skuld lagligen har fastställts" (SOU 2016:52, s.67).

Samtidigt ska skälen för häktning uppväga det intrång i den häktades fri- och rättigheter som häktningen innebär (BRÅ, 2017, s.17).

Utdragen ovan visar hur den häktades situation problematiseras i texterna. De negativa effekterna av häktning beskrivs återkommande som "men" och "intrång" i avseende av personers "integritet", "frihet" och "rättigheter". Formuleringarna är hämtade från lagen. Dess problematiserande har vidare, nästan alltid en tendens, att refereras till i samband med proportionalitetsprincipen, där dessa intrång vägs mot andra intressen. Detta gör att den häktades intressen sällan åberopas självständigt eller i detalj, och tillägnas endast vid sällsynta tillfällen eget utrymme att problematiseras.

Bred och otydlig ansvarsfördelning

En annan tendens som kännetecknar den systemorienterade systemdiskursen i texterna utgörs av en bred och något otydlig ansvarsfördelning som tillskrivs häktningsfrågan. Transitiviteten mellan rådande häktningsförhållanden och ansvariga aktörer är sällan beständig och definitiv. Snarare framställs en komplex bild där transitiviteten i texten möjliggör en bred ansvarsfördelning mellan olika myndigheter inom rättsväsendet. Utöver den breda ansvarsfördelningen mellan aktiva myndigheter inom rättsväsendet, så aktualiseras även den häktades egen roll och handlande i relation till häktningssituationen:

Häktningstidens längd och behovet av restriktioner hänger ibland ihop med den misstänktes vilja att delta i förhör och att på ett tidigt stadium ange sin slutliga inställning till misstanken och de bakomliggande förhållandena [...] Det leder till att häktningstiden ibland blir avsevärt längre än den skulle ha behövt bli om den misstänkte redan från början av en utredning berättade på samma sätt som vid den kommande huvudförhandlingen (Åklagarmyndigheten, 2014, s. 42).

Ovan tydliggörs transitivitet där "den misstänktes vilja" och handlingar sätts i direkt relation till de långa häktningstiderna och den höga tillämpningen av restriktioner. Därmed åläggs även den misstänkte ett visst ansvar för den rådande häktningssituationen. Detta ansvar förstärktes ytterligare genom att beskriva den häktades handlande som en "strategi":

I större utredningar beträffande allvarliga brott är det inte ovanligt att de misstänkta helt eller delvis avstår från att medverka under förundersökningen eftersom de bedömer att den strategin gynnar deras sak. De är ofta medvetna om att det kan förlänga utrednings- och därmed häktningstiden men gör ändå det valet [...] Däremot är det angeläget att åklagaren, om det kommer nya uppgifter vid huvudförhandlingen, inte faller till föga för strategin utan gör de kompletteringar av förundersökningen som kan behövas (Åklagarmyndigheten, 2014 s. 14)

Denna skildring framställer den häktade som en kalkylerande aktör som gör aktiva val. Skildringen framhäver den häktades egen påverkan i fastställandet av långa häktningstider och minskar därmed till en viss grad myndigheters ansvar i frågan. Åklagarens agerande rättfärdigas som ett sätt att inte "falla föga" för den häktades strategi.

Avsaknaden av en tydlig ansvarsfördelning förstärks även genom framställandet av häktningsproblemet som ett nationellt problem. I redogörelsen för kritiken mot svenska häktningsförhållanden i texten åberopas kritiken återkommande som ett nationellt

problem genom att förbinda problemet med subjektet "Sverige". Återkommande beskrivs det att "Sverige" har varit föremål för kritik och att kritikerna uppmanar "Sverige" att vidta åtgärder (BRÅ, 2017, s.8; SOU 2016:52, s.81). Som följd av detta framställande ramas problemet in som ett nationellt problem. Detta kan tänkas ålägga problemet allvar och tyngd, men kan även tänkas möjliggöra överksamhet och en mer tungrodd process av åtgärdande, då det blir svårare att utpeka ansvariga aktörer som bör vidta åtgärder. Framställan av problemet som "nationellt", och kritiken som riktat mot "Sverige" snarare än "det svenska rättsväsendet" eller "svenska myndigheter" kan tänkas minska pressen på specifika myndigheter i det svenska rättsväsendet om att vidta åtgärder.

6.1.2. Utmanande diskursiva mönster

Samtliga dokument tycktes bära en viss prägel av den systemorienterade diskursen, och den har därmed benämnts som en dominerande diskurs. I Åklagarmyndighetens rapport syntes få indikationer på diskursiv kamp då det fanns få språkliga tecken på att den systemorienterade diskursen hotades. Den statliga utredningen och BRÅ:s rapport tycktes emellertid innehålla en större diskursiv bredd. Följande avsnitt kommer att beskriva de textuella mönster som tyder på att dessa två dokument även präglades av diskurser som avviker från den systemorienterade diskursens karaktär.

Ett mer kritiskt och externt perspektiv på rätten

I både SOU:n och i BRÅ:s rapport framkom ett mer kritiskt perspektiv av rätten. Detta framkom på olika sätt i de två texterna. BRÅ:s rapport präglades av en forskningsrationell argumentation, där dess innehåll i hög grad centrerades kring olika former av forskningsresultat. Denna forskning bidrog till att ifrågasätta vissa rättsliga myndigheters arbete samt att lyfta nya röster i frågan.

De häktade och den häktespersonal som intervjuats inom ramen för BRÅ:s studie bekräftar den bild som forskningen ger av vilka påfrestningar det innebär att sitta häktad – och då särskilt att vara isolerad från andra. Många av de häktade som intervjuats har mått mycket dåligt i häktet, i synnerhet under den första tiden [...] I stort sett alla värdesätter mänsklig kontakt och skulle önska att de inte behövde vara isolerade så många timmar per dag (BRÅ, 2017, s.88).

Ovanstående utdrag är hämtat från ett kapitel i rapporten som benämns som "häktades upplevelser". Kapitlets innehåll bygger på resultat som inhämtas genom intervjuer. Innehållet har därmed lämnat utrymme för häktade att komma till tal och beskriva sina

egna upplevelser. Denna typ av skildringar har i hög grad utelämnats i den systemorienterade diskursen. I detta kapitel, och genomgående i rapporten, tycks den häktades situation beskrivas mer ingående. Problematiserandet av den häktades situation begränsas i lägre grad av rättsliga ramar. Denna tendens tycks även komma till uttryck i SOU:n där anonyma formuleringar som "frihetsberövande" byts ut mot mer levande och känslomässiga formuleringar som "att låsa in någon" (SOU 2016:52, s.51). Den häktade beskrivs i högre grad som en person snarare än ett rättssubjekt och får göra sin röst hörd i frågan.

Den forskningsrationella diskursen i BRÅ:s rapport har inte bara öppnat möjligheter för att lyfta nya röster och perspektiv i häktningsfrågan, men har även kunnat tillämpa ett mer externt och kritiskt perspektiv i utvärderingen av rättsliga myndigheters handlande rörande häktningsfrågan. Brå lyfter kritiska aspekter vid Åklagarmyndighetens arbete:

Enligt Åklagarmyndighetens rapport Häktningstider och restriktioner finns viss möjlighet att vara häktad på grund av kollusionsfara utan att det finns skäl till några restriktioner. I praktiken bedöms dock utrymmet för detta inte särskilt stort (BRÅ 2017, s.53)

Åklagarmyndighetens nya riktlinjer för att minska restriktionsanvändningen [...] tycks hittills inte ha visat någon tydlig effekt (BRÅ, 2017, s.51)

Dessa utdrag tydliggör en mer kritisk blick mot rättsliga myndigheter, där effekterna av dess arbete problematiseras med utgångspunkt i forskningsresultat. Detta representerar en avvikelse från tendenserna i den systemorienterade diskursen, där olika aktörers ansvar i frågan uttrycktes mycket vagt.

I SOU-rapporten framkom kritiken mot rätten ännu lite skarpare. Detta möjliggjordes med mer kraftfulla formuleringar, skarpare modalitet och högre grad av transitivitet mellan häktningsförhållanden och rättsliga myndigheter:

Vår uppfattning är att det krävs en genomgripande förändring i synen på häktning och den kultur som omgärdar och har omgärdat denna fråga. En kultur som något tillspetsats präglats av en viss naivitet i synen på staten och dess företrädare som välmenande i alla delar och där det därför inte behövts några klara gränser för häktningstider (SOU 2016:52, s.14).

Exemplet ovan belyser ett tydligt ställningstagande där rådande häktningsförhållanden framställs som ett pressande problem och sätts i direkt förbindelse med en "kultur" som genomsyrar häktningsregleringen. Ordvalet "kultur" tydliggör tillämpningen av ett externt perspektiv på rätten som skiljer sig från den systemorienterade diskursens

internt rättsliga fokus. Modaliteten i formuleringen "det krävs en genomgripande förändring" är mycket högre än vad som observerats i åklagarmyndighetens dokument, där man snarare har uttryckt att man ska "se över möjligheterna" för att göra en förändring.

6.2. *Diskursiv praktik*

I detta avsnitt kommer de dokument och de diskursiva tendenser som beskrivits ovan att analyseras utifrån det textuella nätverk de ingår i och förenas genom.

Dokumenterna förenas i hög grad genom den kontext de är utgivna inom. Dokumenterna är utgivna under samma tidsintervall (mellan år 2014–17) och avser att behandla samma övergripande teman. Vidare är alla dokumenterna utgivna av rättsliga myndigheter eller av myndigheter som influerar rätten. Två av tre är dessutom utgivna med bakgrund i samma uppdragsgivare. Detta främjar en hypotes om att texterna kommer att präglas av hög intertextualitet.

Det finns tydliga uttryck för såväl manifest intertextualitet som mer abstrakta former för intertextualitet i texterna. Manifest intertextualitet förekommer i form av konkreta referenser till innehållet och resultaten i de övriga rapporterna. Tendenserna för dessa referenser samspelar med de olika dokumentens utgivningsår, där Åklagarmyndighetens rapport som utgavs först i ledet naturligtvis inte refererar till de efterkommande dokumenten. Alla dokument refererar emellertid till liknande rättsliga rapporter. BRÅ:s rapport refererar särskilt flitigt till SOU:n.

Interdiskursivitet, som utgör en mer abstrakt typ av intertextualitet förekommer också i texterna. Som påvisat i föregående del så finns det tecken till en systemorienterad diskurs i samtliga texter. Denna kan tänkas utgöra ett uttryck för en rättslig diskurs då den i hög grad bygger på rättens spelregler. Samtidigt antydde de två senare dokumenten på nya diskursiva influenser som kan tänkas utmana den tidigare dominerande diskursen. De nya diskursiva influenserna kan delvis, tänkas bero på att dokumenten präglas av olika traditioner och genrer. Detta kan tänkas ha ett samband med aktörerna som står bakom rapporterna och dess olika roller och uppgifter inom det svenska rättsväsendet. Exempelvis kan BRÅ tänkas bygga på en mer forskningsenlig tradition och Åklagarmyndigheten på en mer rättslig tradition. I detta avseende kan man förvänta att dessa aktörer kommer att representera något skilda diskursiva intressen.

Till vilken grad nya diskursiva influenser får utrymme i dokumenten kan också tänkas styras av det uttalade uppdraget som uppdragsgivare har givit till författarna av dokumenten. Uppdragsgivare har möjlighet att definiera ramarna för vilka diskursiva mönster som ska influera den aktuella problemframställningen genom att formulera och kommunicera syftet med utredningen. Valet av vilken myndighet som får uppdraget har också diskursiva konsekvenser. BRÅ:s rapport och SOU-rapporten utgjordes av statliga uppdrag från regeringen, och Åklagarmyndighetens rapport togs fram på uppdrag av Riksåklagaren. Därmed kan dessa aktörer tänkas ha påverkat graden av interdiskursiv blandning. Exempelvis begränsades BRÅ:s rapport av ett avgränsat fokus på åtgärder inom häktningens verksamheten, vilket kan tänkas begränsa dess möjlighet att uttala sig kring åklagarens häktningsbeslut. Genom att rama in syftet för de olika uppdragen som utdelas till olika aktörer har därmed uppdragsgivarna möjlighet att styra den diskursiva praktiken.

Den högre graden av diskursiv blandning som uppdagades i de två senare rapporterna kan tänkas tyda på en indikation på ökad diskursiv kamp, vilket kan tänkas indikera social förändring inom fältet. Detta stämmer väl överens med det som framstår som en brytpunkt i rättens agerande, som tycks ha initierats år 2015.

6.3. Social praktik

Föregående analys har utpekat några övergripande diskursiva mönster som kommer till uttryck i de tre valda dokumenten. Vidare har dessa diskursiva tendenser satts i relation till varandra och andra texter genom en analys av intertextualitet. I detta avsnitt ska resultaten för respektive delar förenas och sättas i relation till den sociala praktiken som diskurserna ingår i. Denna analys kommer att centreras kring maktrelationen mellan den häktade, rätten och övriga institutioner.

Det har framgått att en systemorienterad diskurs har präglat rättens bemötande av kritiken mot svenska häktningsförhållanden. Denna diskurs kännetecknas av ett slutet rättsligt fokus där rättsväsendet har behandlat kritiken med en viss distans.

Distanseringen har möjliggjorts genom att kritiken har omformulerats till rättsliga termer. Problematiserandet av svenska häktningsförhållanden har därmed begränsats inom ramen för rättslig metod och teori. Denna metod har präglats av systematiska och rationella intresseavvägningar i enlighet med proportionalitetsprincipen. Sammantaget har dessa diskursiva mönster resulterat i något av en initiativlös respons.

Det framgår emellertid att den systemorienterade diskursens dominerande makt tycks ha avtagit, då de två nyare dokumenten består av en större diskursiv bredd. I dessa dokument föreligger diskursiva tendenser som tycks tillämpa ett mer kritiskt och externt perspektiv på rättens agerande. I dessa dokument höjs mer kritiska röster, samt att den häktades egna upplevelser belyses på ett fylligare sätt. En forskningsorienterad och konfliktorienterad diskurs får nu utrymme, och en mer handlingskraftig respons kommer till uttryck. Detta kan tänkas representera en mindre diskursiv brytpunkt i rättens bemötande, och samstämmer med vad som kan observeras av rättens praktiska respons i form av lagändringar. Denna mindre diskursiva brytpunkt i form av ökad diskursiv kamp kan därmed tänkas representera begynnelsen för ett nytt framställande av häktningsfrågan som kan tänkas ha haft implikationer för möjliggörandet av konkreta åtgärder.

Dessa diskursiva mönster konstituerar- och konstitueras av strukturella maktrelationer mellan den misstänkte, rätten och övriga institutioner. Som tydliggjordes i teorikapitlet, har rättsstaten ett ideal om att låta regler begränsa rättens makt. Den systemorienterade responsen samstämmer med rättsstatens ideal om ett nomokratiskt regelstyre, men tydliggör samtidigt detta ideals begränsningar. Genom processen där företeelser ramas in i rättsliga ramar, lagar och principer, begränsas även vidderna för problemets nyansering och dynamik. Exempelvis tycks det svenska rättsväsendets problemframställning av häktningsfrågan vara mycket begränsad i dess förmåga att lyfta den häktades upplevelser. Detta tydliggör begränsningar i det rättsliga systemets spelregler, och tydliggör hur dessa begränsningar kan tänkas gynna rättens intressen och förhindra rättslig handlingskraftighet. De rättsliga reglerna som har en dominerande roll i den systemorienterade diskursen, tycks gynna det rättsliga intresset av att kunna tillämpa häktning, snarare än den misstänktes intressen.

Trots att rättsstaten har ett ideal om att låta regler begränsa den offentliga makten och *the Rule of Men*, kan man ifrågasätta till vilken grad detta jämnar ut maktobalansen mellan rätten och den enskilde. I häktningsfrågan tycks denna utjämning förhindras genom den diskursiva makt som myndigheter inom rätten erhåller, och den höga grad av intertextualitet som föreligger. Rätten skapar ramarna för hur problem framställs, och vilka aktörer som kommer till tal i häktningsfrågan. Detta exemplifieras i sättet det svenska rättsväsendet lyckas neutralisera och distansera kritiken. Konsekvenserna av

denna diskursiva obalans kan tänkas tydliggöras av den långvariga bristen på åtgärder rörande häktningsförhållanden i Sverige. Den systemorienterade diskursen kan därmed tänkas tydliggöra på vilket sätt relationen mellan den rätten och den misstänkte är oundgängligt ojämn. Den misstänkte är underordnad rättsväsendets auktoritet och saknar dessutom resurser, positioner och utrymme till att åberopa sina rättigheter. Rätten, å andra sidan, tillhandahåller dessa maktmedel och erhåller framförallt en diskursiv makt att forma och skapa sanningar, genom framställandet av rättsdokument.

Den diskursiva brytpunkten som resultaten tydde på, indikerar emellertid att det svenska rättsväsendets bemötande inte bara styrdes av internt rättsliga diskurser, men lämnade även rum för diskurser som erhåller ett mer kritiskt perspektiv på rättens agerande. Genom myndigheter som BRÅ, som influeras av forskningsrationella traditioner, lyftes nya röster i frågan och ett individperspektiv fick ett större inflytande. I betänkandet (SOU 2016:52) framställdes rådande häktningsförhållanden som ett resultat av en rättslig kultur som föreligger kring häktningsfrågan. Detta tyder på att rättsväsendet kritiskt granskar sig själva, och att kritiken från utomstående aktörer tycks ha varit en viktig drivkraft till detta granskande.

Detta indikerar att kritik från utomstående aktörer och institutioner har en viss påverkan inom rätten, och att den på så vis inte är normativt sluten. Vidare bekräftar detta, att denna tredje part har ett diskursivt inflytande, och påverkar därmed även maktrelationen mellan rätten och den misstänkte. Genom rättens samspel med övriga institutioner, öppnas det upp för nya diskursiva influenser än bara den rättsliga. Uppdraget som utdelades till BRÅ exemplifierar en gest som välkomnar en diskurs som tillämpar ett mer kritiskt perspektiv på rätten och som därmed utmanar den systemorienterade diskursen. Häktningsfrågan tydliggör hur dessa nya diskursiva tendenser bidrar till en omformulering av häktningssituationen genom att bland annat, lyfta den häktades situation. Därmed främjas i högre grad även den häktades intressen, och rättens totala diskursiva makt avtar.

De diskursiva tendenserna i dokumenten tyder på att det ojämna maktförhållandet mellan den enskilde (häktade) och rättsväsendet till hög grad förstärks genom rättsväsendets diskursiva makt. Den diskursiva makten kommer till uttryck i den systemorienterade diskursen där rättsväsendet har möjlighet att rama in problemet inom rättsliga termer. Genom denna process har rätten även möjlighet att begränsa

vidden av den häktades upplevelser genom att begränsa dess status till ett rättssubjekt. Rättens diskursiva envälde tycks emellertid vara begränsat av andra diskursiva influenser, som möjliggörs genom rättens samspel med andra institutioner. Detta tydliggörs genom den diskursiva brytpunkt som tycks ha förekommit mellan år 2014–2015, där allt fler diskursiva influenser får utrymme. Denna diskursiva förändring kan tänkas ha varit avgörande för den faktiska sociala förändringen som initieras genom betänkandet, och som ledde upp till den nya propositionen i år.

7. Avslutning

7.1. Slutsatser

Detta forskningsprojekt tog sin utgångspunkt i två övergripande forskningsfrågor. Efter att studiens resultat och analys nu är avhandlade, är det dags att avrunda projektet genom att svara på de aktuella frågeställningarna.

Det svenska rättsväsendets bemötande av den internationella och nationella kritiken av svenska häktningförhållanden har präglats av ett dominerande diskursivt mönster som har betecknats som en systemorienterad diskurs. Denna diskurs kännetecknas av ett problematiserande som utgår från det rättsliga systemets ramar. Denna argumentation har fokus på rationalitet och praktikalitet. Genom att omformulera kritiken till rättsliga termer har rättsväsendet ramat in och neutraliserat problemet. Problematiseringen av den häktades situation begränsas av de rättsliga termernas vidd. Genom en bred och otydlig ansvarsfördelning utpekats få ansvariga aktörer, vilket möjliggör överksamhet inom ämnet.

Det svenska rättsväsendets bemötande tycks emellertid nå en mindre diskursiv brytpunkt år 2014–2015, då rapporterna efter detta rymmer en större diskursiv bredd. Avvikelsena från den dominerande diskursen, förekommer i form av mer kritiska och levande skildringar. Dessa diskurser är mer konflikt- och individorienterade och bidrar till att lyfta den häktades upplevelser samt att hålla myndigheter ansvariga. Dessa diskursers problematiserande av häktningssituationen är i högre grad frigjorda från de rättsliga ramarna.

De diskursiva mönstren kan tänkas ha strukturella implikationer för maktförhållandet mellan den misstänkte, rätten och övriga institutioner. Den systemorienterade diskursen illustrerar rättens diskursiva makt där den misstänkte, saknar utrymme att

åberopa sin egen upplevelse och sina egna rättigheter. Snarare begränsas problematiseringen av denna persons upplevelse inom ramen för rättsliga diskurser. I detta avseende kan de diskursiva mönstren tänkas förstärka den ojämna maktrelationen mellan den häktade och den enskilde. Samtidigt tyder den diskursiva brytpunkten på att rättens diskursiva makt har kommit att utmanas då den släpper in mer kritiska perspektiv. Detta kan tänkas tyda på att rättsväsendets makt begränsas genom diskursiva influenser från andra sfärer och institutioner.

7.2. *Slutdiskussion*

Denna uppsats inleddes med en diskussion som ramade in det valda problemområdet. Diskussionen ledde upp till ett antagande om ämnets höga grad av komplexitet som tycktes kantas av många intressanta dimensioner. Här vid arbetets ändpunkt, kan det bekräftas att denna förståelse i hög grad har kvarstått genom arbetets gång.

Utforskandet av ämnet har innefattat en ökad förståelse för forskningsämnets bredd och kunskapsluckor. Jag har, med detta arbete, och de resurser jag haft att tillgå, avsett att producera ett kunskapsbidrag som aktualiserar detta forskningsfält.

I detta arbete har jag avsett att fördjupa min och andras förståelse för mekanismerna bakom häktningsregleringen och rättens makt. Arbetets fokus har centrerats kring hur rätten agerar och argumenterar i bemötandet av kritik från utomstående aktörer. För att ta mig an uppgiften har jag kritiskt analyserat rättens språkliga handlande och identifierat diskursiva mönster i häktningsfrågan. Vidare har dessa mönster analyserats utifrån det strukturella maktförhållandet mellan den häktade, rättsväsendet och övriga institutioner. Resultaten av min studie bekräftar en bild av att rättsliga diskurser kan fungera som maktmedel. Den styrker även en förståelse av diskursivt utbyte mellan det svenska rättsväsendet och andra institutioner, vilket tycks reglera rättens makt. Gällande häktningsfrågan, tycks dessa utomstående diskursiva mönster ha haft påtaglig effekt med tanke på lagförslaget som betänkandet utmynnade i. Resultatet tyder på att maktförhållandet mellan rätten och den häktade till en viss grad regleras av utomstående aktörer.

Med tanke på studiens tidsbegränsning har enbart ett mindre urval av rättens språkliga handlande analyserats. Detta utgör bara en bråkdel av alla dokument som kan tillföra intressanta perspektiv i frågan. Plats- och tidsbrist har även begränsat vidderna för denna uppsats analys. Som jag återkommande har avsett att belysa, utgör

forskningsområdet en stor bredd som förtjänar utrymme att analyseras djupgående. Här vid arbetets slutskede, tror jag denna studies analys hade gynnats av ett något snävare fokus. Detta hade kunnat möjliggöra en mer djupgående analys av mina resultat.

Min förhoppning är, trots detta, att studien har belyst nya perspektiv i häktningsfrågan samt ökat förståelsen för mekanismerna bakom rättsligt handlande. För att öka produktionen av generaliserbar kunskap om ämnet uppmuntrar jag andra forskare att ta sig an detta, och närliggande ämnen, i mer storskaliga forskningsprojekt. Resultaten från studien väcker intresset av att vidare utforska upphovet till de identifierade diskurserna och vilka samhällliga tendenser som möjliggör dess upprätthållande, men även mekanismer som möjliggör social förändring. Vidare, uppmuntrar jag fler forskare att ta sig an områden som på olika nivåer studerar rättskulturer, rättsdiskurser och rättens diskursiva makt. Det utgör ett brett och betydande forskningsfält som kan blottlägga essentiella aspekter av rättens samspel med det övriga samhället.

Referenslista

Tryckta källor

Andersen, H. S., Sestoft, D., Lillebæk, T., Gabrielsen, G., & Hemmingsen, R. (2003). A longitudinal study of prisoners on remand. Repeated measures of psychopathology in the initial phase of solitary versus nonsolitary confinement. *International Journal of Law and Psychiatry*, 26(2), 165–177. [https://doi.org/10.1016/S0160-2527\(03\)00015-3](https://doi.org/10.1016/S0160-2527(03)00015-3)

Andersson, H. (2006). Rättens narratologiska dimensioner –interaktion och konstruktion. I A. Gräns & Westerlund (Red.), *Interaktiv rättsvetenskap: en antologi* (s. 11–46). Uppsala: Uppsala universitet

Andersson, U. (2004). *Hans (ord) eller hennes? En könsteoretisk analys av straffrättsligt skydd mot sexuella övergrepp*. Lund: Bokbox förlag

Baier, M. & Svensson M., (2018). *Om normer* (1.uppl.). Lund: Studentlitteratur

Baughman, S. B. (2017). Costs of Pretrial Detention. *Boston University Law Review*, 97(1), 1–29. <https://ssrn.com/abstract=2757251>

Björne, L. (2006). Om historiska förklaringar – en rättshistorisk hantverkarens bekännelser. I A. Gräns & Westerlund (Red.), *Interaktiv rättsvetenskap: en antologi* (s. 47–58). Uppsala: Uppsala universitet.

Bladini, M. (2013). *I objektivitetens sken - en kritisk granskning av objektivitetsideal, objektivitetsanspråk och legitimeringsstrategier i diskurser om dömande i brottmål*. Göteborg: Makadam förlag.

Bladini, M. (2017). *Hat och hot på nätet: en kartläggning av den rättsliga regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv*. Göteborg: NIKK, Nordisk information för kunskap om kön, på uppdrag av Nordiska ministerrådet.

Boréus, K., & Bergström, G. (2018) *Textens mening och makt* (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3. uppl.), Oxford: University Press.

Burman, Monica. (2011). Kön, makt och diskurser i straffrätten i Svensson, Eva-Marie (red.) På vei. *Kjønn og rett i Norden*. Göteborg: Makadam Förlag.

- Dahlman, C. (2014). *Rätt och rättfärdigande*. (2. uppl.), Lund Studentlitteratur.
- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken* (4. uppl.,) Lund: Studentlitteratur
- Gunnarsson, Å., Svensson, E. M., Käll, J., & Svedberg, W. (2018) *Genusrättsvetenskap* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur
- Jerneck, A., Olsson, L., Ness, B., Anderberg, S., Baier, M., Clark, E., Hickler, T., Hornborg A., Kronsell, A., Lövbrand, E. & Persson, J. (2011). Structuring sustainability science. *Sustain Sci* 6, 69–82. <https://doi.org/10.1007/s11625-010-0117-x>
- Johansson, S. (2011). *Rätt, makt och institutionell förändring. En kritisk analys av myndigheters samverkan i barnahus*. Lund: Lunds universitet
- Kaba, F., Lewis, A., Glowa-Kollisch, S., Hadler, J., Lee, D., Alper, H., Selling, D., MacDonald, R., Solimo, A., Parsons, A., & Venters, H. (2014). Solitary Confinement and Risk of Self-Harm Among Jail Inmates. *American Journal of Public Health*, 104(3), 442–447. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2013.301742>
- Lee, J. G. (2019). To Detain or Not to Detain? Using Propensity Scores to Examine the Relationship Between Pretrial Detention and Conviction. *Criminal Justice Policy Review*, 30(1), 128–152. <https://doi.org/10.1177/0887403416668016>
- Lindberg, G. (2018). *Straffprocessuella tvångsmedel: när och hur får de användas?* (4. uppl.). Stockholm: Karnov group
- Modéer, K. Å. (2004). Domaren i tid och rum: domarroll i förändring. I K. Å. Modéer, & P. Reslow (Red.), *Från Schlyters lustgård: rättshistoriska uppsatser 3:2004* (s. 41–60). Corpus iuris.
- Myers, N. M. (2017). Eroding the Presumption of Innocence: Pre-trial Detention and the Use of Conditional Release on Bail. *The British Journal of Criminology*, 57(3), 664–683. <https://doi.org/10.1093/bjc/azw002>
- Pelvin, H. (2019). *Remand as a Cross-Institutional System: Examining the Process of Punishment before Conviction*. *Canadian Journal of Criminology & Criminal Justice*, 61(2), 66–87. <https://doi.org/10.3138/cjccj.2018-0012.r2>

Ponnert, L., & Sonander, A. (2019). Om barnkonventionen och dess utveckling i Sverige. I L. Ponnert, & A. Sonander (Red.), *Perspektiv på barnkonventionen. Forskning, teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Stevens, L. (2009). Pre-Trial Detention: The Presumption of Innocence and Article 5 of the European Convention on Human Rights Cannot and Does Not Limit its Increasing Use. *European Journal of Crime, Criminal Law & Criminal Justice*, 17(2), 165–180.

<https://doi.org/10.1163/157181709X429132>

Ställvik, O. (2009). *Domarrollen: rättsregler, yrkeskultur och ideal*. Uppsala: Uppsala universitet

Svensson, L. (2006). *Häktad eller omedelbart omhändertagen? En studie om akuta frihetsberövanden av unga lagöverträdare*. Stockholm: Stockholms universitet.

Viljanen, V. P. (2006). De grundläggande friheternas och rättigheternas betydelse inom olika rättsområden. I A. Gräns & Westerlund (Red.), *Interaktiv rättsvetenskap: en antologi* (s. 163–180). Uppsala: Uppsala universitet.

Wegerstad, L. (2015). Om erotik, makt och sexualbrottens sexualiteter. I A. Svensson (Red.) *På vei. Kjønn og rett i Norden*. Göteborg: Makadam förlag

/In A. Redaktörens efternamn (Red./Ed.), Bokens titel (upplaga s./p. xx-xx). Förlagsort: Förlag.

Weinrath, M. (2009). Inmate Perspectives on the Remand Crisis in Canada. *Canadian Journal of Criminology & Criminal Justice*, 51(3), 355–379.

<https://doi.org/10.3138/cjccj.51.3.355>

Winther Jörgensen M. & Philips L. (2019). *Diskursanalyse som teori og metode* (11. uppl.). Roskilde: Roskilde universitetsforlag.

Zoghlin, J. (2014.). Punishments in Penal Institutions: (Dis)-Proportionality in Isolation. *Human Rights Brief*, 21(10), 24-31. <http://library.africa-union.org/punishments-penal-institutions-dis-proportionality-isolation-3>

Elektroniska källor

Barnombudsmannen. (2013a). *Från insidan. Barn och ungdomar om tillvaron i arrest och häkte*. Hämtad från <https://www.barnombudsmannen.se/unga-direkt/files/Global/Publikationer/fran%20insidan%20webb%20vektor.pdf>

Barnombudsmannen. (2013b). Sverige måste säkerställa barnets mänskliga rättigheter i arrest och häkte. Hämtad 2020-04-08 från <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/vart-arbete/skrivelser/2013/2013/3/sverige-maste-sakerstalla-barnets-manskliga-rattigheter-i-arrest-och-hakte/>

Brottsförebyggande rådet (2017). *Att minska isolering i häkte*. Hämtad från https://www.bra.se/download/18.4a33c027159a89523b120710/1486126598242/2017_6_Attninska_isolering_i_hakte.pdf

Committee against Torture. (2008). *Report on the visit of the subcommittee on prevention of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment to Sweden*. Hämtad från <https://undocs.org/en/CAT/OP/SWE/1>

Committee against Torture. (2014). *Concluding observations on the sixth and seventh periodic reports of Sweden*. Hämtad från <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICAqhKb7yhsgoCAybB14jXgL%2FIk29WWdKb6%2F6dgXmvCYvU3rNdDbM5izF7bnKXByOJACNTGJFxz64jwscNhZck8ThIdGwDPjzgWwNXSOBUCHaY8gTS35xD>

Committee for the Prevention of Torture. (u.å.). *The CPT and Sweden*. Hämtad 2020.04.27 från <https://www.coe.int/en/web/cpt/sweden>

Committee for the Prevention of Torture. (2015). *Report to the Swedish Government on the visit to Sweden carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)* Hämtad från <https://rm.coe.int/1680697f60>

Committee for the Prevention of Torture. (2009). *Report to the Swedish Government on the visit to Sweden carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)* Hämtad från <https://rm.coe.int/1680697f4d>

Committee for the Prevention of Torture. (2003). *Report to the Swedish Government on the visit to Sweden carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)* Hämtad från

<https://rm.coe.int/1680697f4a>

Committee for the Prevention of Torture. (1998). *Report to the Swedish Government on the visit to Sweden carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)* Hämtad från

<https://rm.coe.int/168069f5c7>

Committee for the Prevention of Torture. (1994). *Report to the Swedish Government on the visit to Sweden carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)* Hämtad från

<https://rm.coe.int/1680697f44>

Committee for the Prevention of Torture. (1991). *Report to the Swedish Government on the visit to Sweden carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)* Hämtad från

<https://rm.coe.int/1680697f05>

Committee on the Rights of the Child. (2015). *Consideration of reports submitted by States parties under article 44 of the Convention. Fifth periodic reports of States parties due in 2011 Sweden*. Hämtad från

<https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=15481&LangID=E>

Snecker, L. (u.å). FN-kritik mot långa häktningstider och omfattande restriktioner.

Hämtad 2020.04.04 från <https://www.riksdagen.se/sv/webb->

[tv/video/interpellationsdebatt/fn-kritik-mot-langa-haktningstider-och-omfattande-restriktioner H210172](https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/fn-kritik-mot-langa-haktningstider-och-omfattande-restriktioner_H210172)

Statskontoret. (2016). *Häktningstider och forensiska undersökningar: förslag för en snabbare forensisk process*. Från <http://www.statskontoret.se/nyheter/haktningstider-och-forensiska-undersokningar.-forslag-for-en-snabbare-forensisk-process/>

Sveriges Advokatsamfund. (2016). *Till Justitiedepartementet*. Hämtad 2020.05.02 från https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/remissvar/573940_20161130083830.pdf

Sveriges Advokatsamfund. (2020). Regeringen föreslår tidsgräns för häktning. Hämtad 2020.05.02 från

<https://www.advokatsamfundet.se/Nyhetsarkiv/2020/februari/regeringen-foreslar-tidsgrans-for-haktning/>

Åklagarmyndigheten (2014). *Häktningstider och restriktioner*. Från:

https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/rapporter/ovriga-rapporter/2014_-_restriktioner_och_haktningstider.pdf

Offentligt Tryck

Prop. 1993/94:24. *Med förslag till ändrade regler om kroppsvisitation och kroppsbesiktning, m.m.* Hämtad från [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/med-forslag-till-andrade-regler-om GH0324](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/med-forslag-till-andrade-regler-om-GH0324)

Prop. 1997/98:104. *Behandlingen av häktade*. Hämtad från [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/behandlingen-av-haktade GL03104](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/behandlingen-av-haktade-GL03104)

Prop. 2009/10:135. *En ny fängelse- och häkteslagstiftning*. Hämtad från [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/en-ny-fangelse-och-hakteslagstiftning GX03135](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/en-ny-fangelse-och-hakteslagstiftning-GX03135)

Prop. 2019/20:129: *Effektivare hantering av häktningar och minskad isolering*. Hämtad från [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/effektivare-hantering-av-haktningar-och-minskad H703129](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/effektivare-hantering-av-haktningar-och-minskad-H703129)

SFS 1942:740. *Rättegångsbalken*. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740

SFS 2010:611. *Häkteslag*. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hakteslag-2010611_sfs-2010-611

SOU 2016:52. *Färre i häkte och minskad isolering*. Hämtad från
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/farre-i-hakte-och-minskad-isolering_H4B352

Empiriskt material

Brottsförebyggande rådet (2017). *Att minska isolering i häkte*. Hämtad från
https://www.bra.se/download/18.4a33c027159a89523b120710/1486126598242/2017_6_Attninska_isolering_i_hakte.pdf

SOU 2016:52. *Färre i häkte och minskad isolering*. Hämtad från
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/farre-i-hakte-och-minskad-isolering_H4B352

Åklagarmyndigheten (2014). *Häktningsstider och restriktioner*. Från:
https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/rapporter/ovriga-rapporter/2014_-_restriktioner_och_haktningsstider.pdf